

Vsak pri sebi in takoj!

Republiški svet ZSS je na včerajšnjem plenarnem zasedanju v glavni točki dnevnega reda obravnaval uresničevanje ciljev družbenoekonomske politike in samoupravnih odnosov na področju delitve dohodka. Seja je bila v času, ko smo že morali zaključiti redakcijo, zato smo za tokrat zaradi aktualnosti obravnavane problematike in upoštevaje resnost sedanjega gospodarskega trenutka na osnovi gradiva za sejo povzeli le tisti del ugotovitev in predlogov stališč s tega področja, kjer imajo sindikati še posebne naloge in

odgovornost. Gre, skratka, za aktivnost in naloge sindikatov pri uresničevanju ciljev tekoče družbenoekonomske politike ter drugih za njihova prizadevanja pri dograjevanju samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o razporejanju dohodka in sredstev za osebne dohodke.

Slovenski sindikati so se že ob obravnavanju osnutka zvezne in republiške resolucije o družbenoekonomskem razvoju za leto 1975 na seji predsedstva republiškega sveta zavezali, da bodo analizirali

uresničevanje razvojnih načrtov in v njih zajetih protiinflacijskih programov. Analiza, katere podlaga so bila vsa trenutno razpoložljiva gradiva najrazličnejših republiških in drugih organov, pa ne pomeni le izpolnitve ene od delovnih nalog RS ZSS, ampak tudi poziv več, da bi se v slehernem okolju obrnili k sebi in precenili, kaj storiti, da bi v enotni akciji vseh zavestnih sil, ki jo vodi in usmerja SZDL, kar najbolj učinkovito ukrepali in tako premagovali težave sedanjega trenutka.

DELAVSKA ENOTNOST

Nadaljevanje na 2. strani

12. VII. 1975 – ŠT. 27 – L. XXXII

Večina delavcev Gorenja iz Yelenja pusti skrbi in težave podjetja pri vratarju, ko ob dveh končajo delo. Prav gotovo pa jih je mnogo, ki jim sedanja vprašanja o novi ustavni ureditvi odnosov med njihovimi TOZD in predvsem med ljudmi tudi doma grenijo počitek.

Foto: A. AGNIČ

»Sem za šolo s celodnevni bivanjem, ker mislim na svoje otroke in njihovo prihodnost...«

Tako je dejala kmetica, mati osmih otrok, delegatka IVANKA JAMSEK na prvi seji problemske konference SZDL Slovenije o družbeni akciji za uvajanje celodnevnih osnovnih šol.

Do kam smo prišli, kateri problemi nas ovirajo in kako se moramo še bolj organizirati za naprej, o tem je tekla beseda na tej problemski konferenci minuli ponedeljek, ko se je v veliki dvorani slovenske skupščine zbralo 106 delegatov družbenopolitičnih organizacij, interesnih skupnosti, šol in društva. Danes objavljamo širšo delegatsko tribuno o teh vprašanjih.

Stran 3

»ONI« IN »MI«

V razpravah, ki smo jih zadnje čase poslušali na „najvišjih ravneh“ v sindikatih in v drugih družbenopolitičnih telesih v Sloveniji, se je dokaj enotno izkristalizirala ocena, da z integracijskimi procesi (in z njihovimi rezultati) v veliki večini ne moremo biti zadovoljni. Na papirju sicer imamo 32 SOZD, ki pa še kar naprej delujejo po starem. Podjetniško, kot pravimo.

Vsekakor je najbolj značilno, kako so na „papirju spremembe“ reagirali delavci. Čustveno jih niso kaj prida prizadele, ker na svoji koži zelo nazorno čutijo, da se v resnici ni nič spremenilo. In delavčeva koža je vedno izredno zanesljiv barometer...

Pravijo: „Oni se nekaj sestajajo in nekaj pogovarjajo...“ In nič več. Ni komentarjev, ali je tako prav ali ne in niti ne konkretiziranih zahtev po odločnih premikih na timice nove ustave. Delavci se v bistvu zelo dobro zavedajo, da je bila nova ustava ne zaradi črke na papirju, ampak revolucionarnega duha v njej, pri nas plebiscitarno sprejeta in je docela odveč vsakršno govornjenje o tem, ali je ustava v redu ali ni. Konkretnije: če je načrtala jasne poti za združevanje dela in sredstev, ni treba zdaj več razlagati, kakšna naj bi bila vsebina, smisel in cilji tega združevanja. Stvari so jasne, bi rekli po domače. In z jasnega neba dež pač ne more padati...

So seveda tudi izjeme. Pri nas namreč „pada z jasnega“. Dež besed.

Ne moremo se otresti nelagodnega vtisa, da si z besedno poplavo skušamo potolaziti neprijetne očitke vesti in si dopovedati, kako se „kljub vsemu nekaj dogaja“, čeprav se globoko v sebi dobro zavedamo, da nikakršno besedno dogajanje ne more nadomestiti tistega pravega. Namreč res-

ničnih, življenjsko trdnih in oprijemljivih sprememb.

Delavci pravijo: „Oni se nekaj sestajajo in dogovarjajo...“

V tako oblikovanem stavku se skrivajo bistveno razsežnejše in globlje misli, kakor je videti na prvi pogled.

Najprej se je seveda treba vprašati, čigave interese tisti „oni“ v resnici predstavljajo, jih branijo, se borijo zanje ali pa – kar je vsekakor najpogostejši pojav – „se borijo, da se ne bi za nič borili“.

Uradno bi se moralo vse odvijati v imenu delavcev in za zadovoljevanje njihovih prvinskih interesov. Če delavci pravijo „oni“ in ne „naši“, je razkorak med družbeno sprejetimi „pravili vedenja“ in dejanskim vedenjem v integracijskih procesih že izredno natančno opredeljen.

Saj je vseeno, kako jim rečemo. Tehnokraci, birokrati, ljudje s podjetniško lastniško miselnostjo... ali kako drugače. In ni nujno, da so se zavestno zarotili proti interesom delavskega razreda. Ta čas je vsekakor najbolj pomembno, da za svojo dejavnost, ki smo jo poskušali opredeliti v najbolj skopih potezah, nimajo DEJANSKEGA mandata delavcev. FORMALNEGA vsekakor imajo, DEJANSKEGA pa ne, ker so „v veliki večini SOZD“ delavci ostali – tudi čustveno – neprizadeti.

Zakaj? Če je res osnovni odgovor v trditvi, da brez dejanskega samoupravljanja v TOZD ne more biti resničnega širšega združevanja dela in sredstev, potem je menda očitno, kam se mora z vso odločnostjo usmeriti družbenopolitična „akcija številka ena“.

Tig

Dosledno upoštevajmo pravice in dolžnosti!

O protestnih ustavitvah dela le redko zasledimo poročila v dnevnem časopisju. Ta poročila so po navadi kratka, potisnjena ob glavne novice, kot da bi jim pripisovali postranski pomen. Vendar ugotovitve kažejo, da prekinitve dela niso tako nepomemben pojav v naši družbi in da ga bomo morali še temeljito preučevati in luščiti iz njega njegove značilnosti.

Prve protestne ustavitve dela smo zabeležili v Jugoslaviji v letu 1958. Največ prekinitiv dela je bilo v letih 1962–1964, odtlej dalje pa njihovo število nenehno upada. V obdobju od avgusta 1973 do avgusta 1974. leta – torej v letu dni – je bilo na Slovenskem le kakih 40 prekinitiv dela.

Kaj razkriva ta oblika protesta delavcev? Kje prihaja najpogosteje do protestnih ustavitv dela? Kaj so povi in vzroki za protestne ustavitve dela?

Stran 4

PLENUM RS ZSS O URESNIČEVANJU CILJEV DRUŽBENOEKONOMSKE POLITIKE IN SAMOUPRAVNIH ODNOSOV NA PODROČJU DELITVE DOHODKA

VSAK PRI SEBI IN TAKOJ!

Nadaljevanje s 1. strani

V teh dneh bodo v vseh občinah ustanovljeni koordinacijski odbori za usmerjanje družbenopolitične aktivnosti za uresničevanje ciljev družbenoekonomske politike v letošnjem letu. Tudi po mnenju sindikatov, tako je zapisano v predlogu stališč za to sejo, mora biti osnovni poudarek te aktivnosti na praktičnih dogovorih o konkretnih akcijah. Začeli in izvajali naj bi jih v sleherni temeljni organizaciji združenega dela, v vsaki temeljni interesni skupnosti, v vsaki občini in na vseh drugih ravneh naše družbene in samoupravne organiziranosti. S svojim sodelovanjem v tej nujni družbenopolitični akciji pa morajo vse sindikalne organizacije in vsi sindikalni aktivisti ustvariti tako vzdušje, da bi k sprejemanju nalog in zadolžitve v vseh okoljih pristopili s polno odgovornostjo.

NE KLASIČNA ANALIZA, AMPAK DOGOVOR, KI NAJ SPREMEMI TEK STVARI

Konkretnost akcije je pojem in parola, ki jo slišimo vse bolj pogosto. Z namenom, da bi ponazoril, kako si zamišlja to konkretnost akcije in prizadevanj, pa je republiški svet v predlogu stališč za to plenarno sejo še posebej opozoril na nekatera vprašanja.

Pri problematiki zunanjetrgovinske bilance je, denimo, nujno potrebno, da v sleherni TOZD ugotovijo razmerje med izvozom in uvozom, ali se to razmerje poslabšuje in zakaj, ali lahko uvožene surovine in proizvode nadomestimo z domačimi, od kod uvažamo in kam izvažamo, po kakšnih cenah uvažamo in po kakšnih prodajamo v tujino. Ob analizi takih in podobnih vprašanj je treba sprejeti tudi programe in konkretne zadolžitve, da se stanje spremeni, torej izboljša.

Vse investicije morajo biti usklajene z razvojnimi načrtom in materialno pokrite. Pri analiziranju

KJE SMO?

Po stanju na dan 26. junija 1975 (medtem se je precej spremenilo, vendar še ne razpolagamo z uradnimi podatki, op. ur.) je bilo stanje na področju „novih“ samoupravnih sporazumov naslednje:

Že sprejetih sporazumov	26
Priljubljen predlog	35
(Izmed teh 35 predlogov jih je 22 že obravnaval koordinacijski odbor sindikatov Slovenije za samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov ter k njim zvečine izrekel pritrdilno mnenje)	
Priljubljen osnutek	4
Ni znano	1

razmer se ne smejo „izmuzniti“ tako imenovane prikrite investicije, ki jih TOZD izvajajo v obliki investicijskega vzdrževanja, velikih popravil ali kako drugače. Če bi ugotovili, da gre za neprogramirane investicije, čeprav bi bile materialno pokrite, je treba nosilce takih investicij poklicati na odgovornost. V primerih pa, ko gre za investiranje mimo programov in še brez pokritja, tudi delnega, je treba doseči, da se take investicije ustavijo, nosilce in pobudnike pa je prav tako treba poklicati na odgovornost z vsemi, torej tudi z osebnimi posledicami.

Glede problematike cen se sindikati zavzemajo, da bi jo v vsakem okolju dosledno obravnavali s stališča spoštovanja družbenega dogovora o cenah. Pri tem je treba doseči dogovor o uskladitvi lastnih načrtov z že sprejetimi dogovori o cenah. Prav zato sindikati tudi odklanjajo opravičevanje „svojega“ naraščanja cen s „splošnim“ naraščanjem cen, z inflacijo in podobnimi vzroki ter terjajo, da se v TOZD dogovorijo o akcijah, kaj na tem področju lahko store same, da to store tudi v SIS, občinah in na vseh drugih ravneh.

Zaključni računi za leto 1974 in prvi letošnji podatki o poslovanju pa naj pomenijo osnovo za kritično analizo stroškov. Sindikati na vseh ravneh morajo razprave o tem vprašanju usmerjati in spodbujati tako, da bomo lahko ugotavljali konkretne premike glede na posamezne vrste stroškov,

Ko želimo analitično gospodarjanje, ne gre za običajne ocene uresničevanja ciljev družbenoekonomske politike, ampak za akcijski dogovor, ki bo spremenil tek stvari. Velik napredek na področju samoupravnega sporazumevanja o delitvi dohodka in sredstev za osebne dohodke, vendar je tudi še veliko problemov, ki terjajo odločno akcijo pred lastnim programom.

na tej osnovi pa sprejemali dogovore o konkretnih akcijah, s katerimi bi tudi odpravili negativne težnje.

Tako in podobno je zapisano v predlogih sklepov, v katerih pa je še zlasti pomembna naslednja misel: ne gre za običajno analizo gospodarskih gibanj, temveč za akcijski dogovor, ki bo spremenil tek stvari. Moramo biti prepričani in v to prepričati tudi druge, da je od uresničevanja teh dogovorov in od izboljševanja gospodarskih rezultatov, kar lahko dosežemo vsak pri sebi oziroma na svoji ravni organiziranosti, med drugim odvisno tudi uresničevanje predvidevanj o gibanju življenjske ravni. Nadaljevanje sedanjih gibanj pač ne pomeni osnove, ki naj zagotovi predvideno rast realnih osebnih dohodkov.

„POENOSTAVITVE“ ŠKODUJEJO DELITVI PO DELU

Za minulo obdobje uresničevanja sprejetih stališč o dogovarjanju samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke je značilna velika aktivnost vseh organizacij in organov sindikatov, še posebej pa RO strokovnih sindikatov in njihovih komisij za samoupravno sporazumevanje. Prav ta aktivnost je veliko pripomogla k odstranjevanju težav, odporov in nerazumevanja pri uresničevanju novih odnosov pri gospodarjenju z dohodkom.

Kakšne pa so bile težave in kje jih najbolj občutimo še zdaj?

Očitna težava je bila in ostaja tam, kjer samoupravni odnosi, pojmovani še po starem, niso dovoljevali in omogočali uresničevati novih dohodkovnih odnosov. Tako sta se v resnični luči pokazala formalizem in površnost pri ustanavljanju TOZD, ki praktično v mnogih primerih zaradi takega pristopa niso in ne morejo biti nosilci sporazumevanja oziroma podpisniki sporazumov. Nastale težave so predlagatelji osnutkov in predlogov sporazumov poskušali obiti tako, da so jih formalno sicer proglasili za udeležence sporazumevanja, dejansko pa so sporazumi, kot so bili predloženi, dohodkovne odnose še vedno urejali na ravni delovne organizacije. Z odločnim odporom takšnim dvoičnim in nesamoupravnim rešitvam so sindikati pospešili uresničevanje ustavnih pravic, ki gredo delavcem v združenem delu, vendar akcija na tem področju še zdaleč ni končana.

Uresničevanje sprejetih stališč je bilo oteženo tudi zaradi objektivnih vzrokov. Gre predvsem za neurejene samoupravne odnose pri svobodni menjavi dela, za premajhen in neorganiziran vpliv združenega dela na določanje pogojev za pridobivanje dohodka pa tudi za težave pri ugotavljanju dohodka kot novo ustvarjene vrednosti de-

lavcev v TOZD. Kakšne naloge izhajajo iz takih ugotovitev, je razumljivo samo po sebi. Nazadnje omenjena ugotovitev pa še zlasti spodbuja h kar najbolj tvornemu sodelovanju sindikatov pri oblikovanju novega zakona o dohodku.

Še zlasti povezano s težavami pa je potekalo in še poteka uresničevanje stališča o določanju normalnega poslovnega uspeha. Ne gre zgolj za to, da ni bilo pravih izkušenj, ampak predvsem za to, da nekateri samoupravni sporazumi vključujejo zelo veliko število podpisnikov z izjemno različnimi pogoji za pridobivanje dohodka. Rezultat tega je, da denimo panoga kovinske in elektroindustrije še zdaj nima primernega osnutka sporazuma. Težave pri opredeljevanju normalnega poslovnega uspeha pa niso bile oziroma ne nastajajo le v gospodarstvu, ampak tudi v sporazumnih družbenih dejavnosti, predvsem na področju vzgoje in izobraževanja, kjer je svobodna menjava dela šele v zametkih, SIS pa tudi še niso začele v celoti opravljati svojih nalog na tem področju. Na sploh pa v zvezi z ugotavljanjem normalnega poslovnega uspeha velja še ugotovitev, da je odnos udeležencev sporazumevanja do tega vprašanja izrazito statičen. Opredelitev tega uspeha na osnovi lanskih podatkov in brez vgrajene metode, kako bodo ta uspeh sproti prilagajali spreminjajočim se pogojem gospodarjenja, lahko samo razvrednoti vložene napore in prizadevanja, s katerimi so udeleženci sporazumevanja hoteli uresničiti načelo delitve po delu. Ob takih ugotovitvah seveda ni treba ugibati, kako zasnovati bodoče delo na tem področju.

„Stari“ sporazumi so z instrumentom kalkulativnega osebnega dohodka zagotavljali enotna razmerja med posameznimi kategorijami delavcev. Da neko osnovo, konkretno v obliki pogojno nekvalificiranega delavca, potrebujemo tudi pri nastajanju „novih“ sporazumov, je več kot očitno. Tega se zavedajo vse komisije za pripravo sporazumov, vendar pa praksa opozarja na veliko neenotnost v izbiri metodologije, kako opredeliti to izhodišče.

Rešitev je nedvomno v določanju kvalifikacijskih količnikov po panogah, ki jih nekateri sporazumi že uporabljajo z uspehom, obenem pa v pospešenem delu pri poenotenju te metodologije v vsej Jugoslaviji.

Pri opredeljevanju meril – za določanje najvišjih osebnih dohodkov smo se in se še srečujemo s preživelo miselnostjo, da ti zaslužki veljajo le za najvišje strukture delavcev, obenem pa je očitna tudi težnja, da bi najvišje osebne dohodke „zacementirali“, ker bi pač tako najlaže ugotavljali „kršilce“. „Prastrah“ pred previsokimi najvišjimi zaslužki vseh kategorij in torej ne samo vodilnih delavcev je nedvomno neutemeljen, če bodo ti osebni dohodki dejansko odražali vloženo delo delavcev, ki prejemajo ali bi prejemali take zaslužke.

Po razpoložljivih podatkih se število udeležencev, ki niso spoštovali določil samoupravnih sporazumov, ni bistveno povečalo. Taka ugotovitev je sicer pozitivna, vendar obenem tudi varljiva. V mislih imamo dokaj neprizadet odnos skupnih komisij udeležencev sporazumevanja do analitične ocene teh pojavov.

Posledica takega odnosa se izraža v sorazmerno redkih primerih, ko so skupne komisije udeležencev sporazumevanja tudi javno razglasile za kršilce, čemur naj bi sledile ustrezne sankcije. Povedati pa je treba, da se tudi sindikati doslej ob teh izredno pomembnih vprašanjih niso vedno vedli tako zavzeto, kot naj bi se. Dejstva so torej tako zgovorna, da ni potreben noben nov sklep, kaj storiti in kdo, ampak gre le za odgovornost pri uresničevanju že sprejetih dogovorov in sklepov.

Glede uresničevanja družbenih dogovorov za območja pa je treba opozoriti predvsem na ugotovitev iz gradiva za sejo, da namreč nikakor še nismo dosegli zadovoljivih rezultatov. Še vedno imamo organizacijsko podvojenost, še vedno urejamo področje skupnih potreb po proračunski logiki in „od zgoraj navzdol“. Zato bi na povečano aktivnost občinskih svetov ZSS na tem področju nedvomno še najbolj vplival tak republiški družbeni dogovor, ki bo sistemsko zagotovil odpravo sedanjih slabosti.

Celjska novost

Na razširjeno plenarno sejo celjskega občinskega sindikalnega sveta je prišla samo polovica vabljenih. Predsednik Ivan Kramer je sicer poiskal nekaj opravičila za isostanek v toči, ki je prejšnji večer katastrofalno tolkla po Celju, vendar je takoj zatem pribil: „V bodoče moramo doseči, da bodo vsi voljeni funkcionarji odgovorno opravljali svoje delo. Kdor je sprejel funkcijo v sindikatu, naj jo tudi opravlja. Ali pa naj sam odstopi...!“

Pripomba je bila sicer izrečena ob zaključku seje, vendar smo jo nameoma zapisali za uvod. V Celju so se namreč v zvezi z aktualnim družbenopolitičnim in gospodarskim dogajanjem pri nas odločili za hitro in predvsem konkretno akcijo. Ne zaradi akcije, ampak zaradi ciljev, ki jih na vsak način mora navreči. Pri takem

Odbori za dobro gospodarjenje

pristopu pa je seveda odločilnega pomena, da prav vsakdo odgovorno opravlja svoje delo. Tudi v sindikatu.

Nad sejo je visela temna senca zaskrbljujočega gospodarskega položaja v občini. Industrijska proizvodnja ne dosega predvidenih, izvoz je daleč spodaj, zaposlenost je pretirano porasla, produktivnost dela se je premalo izboljšala, osebni dohodki pa so ušli z uzde. To bi bilo nekaj osnovnih značilnosti.

Sicer pa na seji ni bilo čutiti stokanja ali malodušja. Razmere so delovale le kot resno opozorilo, da je treba zagrabiti stvari na pravem mestu in z obema rokama.

Predvsem naj poudarimo, da so se v Celju izredno dobro organizirali. O tem in nekaterih drugih posebnostih „celjske prakse“ bomo podrobneje spregovorili v prihodnji številki DE. Tokrat naj povemo, da so sprejeli operativni program za uresničevanje ciljev družbenoekonomske politike v juliju in avgustu. Poudarek velja prizadevanjem za boljše gospodarjenje, izboljšanju likvidnosti (zanimivost: teče akcija, naj bi vsi zaposleni dobivali osebne dohodke na hranilne knjižice – zdaj velja to že za 60 % vseh zaposlenih!), večanju izvoza (ta čas sta „zunanjetrgovinsko“ kritična predvsem štorska železarna in cinkarna), prenehanju zaposlovanja nekvalificiranih, večji uporabi znanosti v proizvodnji (akcija: vsaka TOZD – ena inovacija!), temeljitemu pretresu vseh investicij...

In še: zaostri je treba odnos do delovne discipline. Odgovorni delavci v TOZD in OZD so dolžni napraviti program (koncept) delovnega reda. Ko bo ta verificiran na samoupravnih organih, ga bodo morali vodilni delavci dosledno izvajati.

Vsekakor je treba posebej opozoriti na še eno celjsko (vsekakor pozitivno) posebnost, ki znova opozarja, da se je za doseganje konkretnih ciljev treba najprej dobro organizirati. Že pred dobrim mesecem so v vseh celjskih TOZD in OZD ustanovili komisije za dobro gospodarjenje. Vanje so zdaj vključili še vse direktorje in vodje TOZD in tako dobili operativno koordinacijsko telo, ki mora biti „gonilo“ pri vseh akcijah za dosledno uveljavljanje sprejetih odločitev in za temeljito sanacijo gospodarskih razmer v dogovorjenih rokih.

Za zaključek današnjega „telegrafskega sprehoda“ skozi del sindikalne dejavnosti v Celju naj posebej opozorimo na stališče, da bo sindikat pozorno pazil na to, da ne bi v OZD in TOZD pri naporih za izboljšanje gospodarskih rezultatov segli po najlažjem in najbolj preprostem receptu, da ne bi namreč začeli „strici“ osebne in družbenega standarda.

Po desetletnih izkušnjah, ki jih imamo v Sloveniji s podaljšanim bivanjem otrok v osnovni šoli, smo lani začeli z družbeno akcijo za postopno uresničevanje projekta celodnevne osnovne šole. Začeli smo s široko, v pravem pomenu besede „frontno“ akcijo, pod okriljem Socialistične zveze delovnih ljudi Slovenije.

Danes imamo koordinacijske odbore za uvajanje celodnevne šole pri republiški in občinskih konferencah Socialistične zveze. V približno polovici občin so tudi že začeli ustanavljati take odbore pri krajevnih konferencah SZDL, zlasti v tistih krajih, kjer so že ali pa bodo to jesen začeli uvajati celodnevno bivanje otrok v šoli. Vsi koordinacijski odbori imajo svoje akcijske programe. Ti so v posameznih občinah in krajevnih skupnostih toliko bolj zasnovani in toliko hitreje se uresničujejo, kolikor bolj so v to akcijo pritegnjeni zainteresirani starši, še zlasti starši-delavci, učitelji in seveda delovni kolektivi, kjer so starši zaposleni.

V drugem polletju minulega šolskega leta smo začeli uvajati celodnevno osnovno šolo na šestih šolah: Dobrova pri Ljubljani, „Josip Broz Tito“ v Predosljah pri Kranju, „Biba Rceck“ v Šoštanj, „France Bevk“ v Ljubljani, na podružnični šoli Pod Graško goro in na OŠ „Boris Kidrič“ v Kidričevem. Tako je bilo zajetih v celodnevno osnovno šolo 1238 učencev od ca. 220.000, kolikor jih v Sloveniji imamo. Kaže, da bo to jesen prešlo deloma ali v celoti na celodnevno šolo drugih 25 osnovnih šol, tam pač, kjer so presodili, da imajo za to najosnovnejše pogoje.

Na prvi seji problemske konference SZDL Slovenije o celodnevni osnovni šoli, ki je bila pretekli ponedeljek v prostorih slovenske skupščine, je sodelovalo 106 delegatov družbenopolitičnih organizacij, samoupravnih interesnih skupnosti, šol in društev. Ocenili so dosedanja prizadevanja za celodnevno osnovno šolo, opozorili na probleme in se dogovorili, kako bodo akcijo nadaljevali in v njo pritegnili tudi tiste, ki so do sedaj stali ob strani.

OBŠIRNI INVESTICIJSKI PROGRAMI NISO SPREJEMLJIVI

V uvodnem nagovoru je MAJDA POLJANŠEK dejala, da delavski razred ne more izpolniti svoje zgodovinske naloge, če v celoto svoje revolucionarne akcije ne poveže tudi vzgoje in izobraževanja. Ker je pri nas, merilo za vrednotenje človeka njegovo delo, a iz dela izvirajo človekove pravice, so delovni ljudje vedno bolj zainteresirani za lastno izobraževanje, še posebej pa za izobraževanje svojih otrok. V Sloveniji je med vsemi zaposlenimi tudi skoraj polovica žensk, a v interesu matere-proizvajalke je družbeno bolj organizirana skrb za vzgojo in varstvo otroka.

Ko je govorila o zasnovah celodnevne osnovne šole, je Poljanškova dejala, da mora celodnevna šola prerasti tradicionalne okvire in se razviti v družbeni center, v kulturno, rekreacijsko in telesnokulturno središče krajevnih skupnosti. To pomeni, da mora biti odprta in sprejemati pobude okolja, ki naj v večji meri vpliva na spremembo življenja v šoli in izven nje. Za takšno šolo se bo povečal tudi interes staršev, družbenopolitičnih organizacij, temeljnih organizacij združenega dela in raznih društev. V sodelovanju z njimi bo celodnevna šola uresničevala svoja vzgojna prizadevanja in zagotavljala pogoje za vsestranski razvoj učencev.

Majda Poljanšek pa je tudi opozorila, da se v koordinacijskih odborih ne bi smeli povsem nekritično strinjati z obširnimi investicijskimi programi. Te največkrat programira šola, ko si zamišlja celodnevno šolo še vedno ne tradicionalen šolski način kot zaprto pedagoško institucijo, ki mora imeti vse pogoje v lastni stavbi. Dejala je, da bi v nekaterih primerih take nenapete investicijske programe, pa tudi prikazovanje kadrovskih potreb lahko ocenili kot neke vrste oportunitizem „češ, če družba želi celodnevno šolo, naj vidi, koliko stane in naj zagotovi pogoje za njen obstoj“. Torej alternativa „zagotoviti vse ali nič“, za katero se skriva ponavadi le odpor proti celodnevni šoli. Takšni programi nemara tudi hromijo akcijo občanov za celodnevno šolo. Potrebno je torej pretehtati vse prostorske možnosti v kraju, ki jih je mogoče odpreti šoli. Spodbujati je treba kolektive, da prevzamejo patronat nad šolo, da učbenike nabavljajo šoli, ne posameznikom. Dogovarjati se je treba o racionalnem izkoriščanju športnih objektov, o skupnih investicijah v objekte pri šoli, spodbujati med mladino in občani prostovoljno delo pri gradnji šole itd.

USTVARITI MORAMO POGOJE ZA UČITELJSKI PRILIV

Med delegati Zveze socialistične mladine je spregovorila tudi JASNA DOMINKO. Med drugim je govorila tudi o tem, zakaj se mladi ljudje

PROBLEMSKA KONFERENCA SZDL SLOVENIJE O CELODNEVNI ŠOLI:

DELEGATSKA TRIBUNA

danes neradi odločajo za učiteljski poklic. Najprej je ugotovila, da zaradi neprime mega nagrajevanja tega dela, zato tudi mnogi kasneje opuščajo ta poklic. Dalje je ugotovila, da se mestni otroci neradi odločajo za ta poklic, pogosteje pa tisti iz podeželja. Pred te pa se vedno znova postavlja vprašanje, kje bodo stanovali v času študija. Tovarišica Dominko se je zato zavzela za sočasnost družbene akcije za sanacijo in razširitev domskih kapacitet za učence in študnete. In dejala je, da se bo Zveza socialistične mladine Slovenije prav zato, ker podpira uvajanje celodnevne šole, zavzela tudi za to, da bi že v prihodnjem letu razširili skromno začeto družbeno akcijo za izgradnjo domov.

PREDLAGATI SELEKCIJO ZA 50 % POLOG PRI IZVEŠTICIJAH

FRANCI BEG, delegat iz Novega mesta, je govoril o njihovem sedemletnem programu izgradnje osnovnošolskega prostora, ki ga zdaj prilagajajo potrebam celodnevne šole, kajti eden prvih pogojev zanjo je enozemski pouk. Program so sprejeli, gradili naj bi iz sredstev samoprispevka občanov, prispevkov občine, delovnih organizacij, izobraževalne skupnosti. Stabilnost takega dogovora pa je zdaj ogrožena. Najnovejši predpis o obveznem 50 % pologu lastnih sredstev pri slehemi investiciji lahko tak program povsem zavre. Predlagal je, da se prepreči veljavnost takega predpisa za naložbe v vzgojo in izobraževanje, če je to res tista dejavnost, ki je pogoj za vsakršen razvoj družbe.

KAJ POMENI TAKA ŠOLA ZA MANJ RAZVITA OBMOČJA

Delegat iz občine Lendava je pripovedoval, kaj pomeni celodnevna šola na območju kot je Prekmurje. Poleg razbremenitve staršev in večjih možnosti za hitreje doseganje boljših izobraževalnih smotrov bo v lendavski in soboški občini prednost celodnevne šole tudi v tem, da si bodo na tem dvojezičnem območju otroci hitreje prisvajali drugi jezik. Gre predvsem za otroke iz jezikovno homogenih vasi, kjer se drug jezik v vsakdanjem življenju malo ali sploh ne rabi. Drug poseben vidik na vlogo celodnevne šole pri njih je zdostvo, saj so mnogi otroci brez enega ali obeh staršev, celodnevna šola pa pomeni zanje varstvo skoraj ves dan in seveda pomoč pri osvajanju znanja. Končno gre še za prednost celodnevne šole zaradi možnosti prehranjevanja otrok v šoli, kajti ne kaže spregledati, da v kmečkih predelih, zlasti v času sezonskih del, ni časa za pripravljane primerne hrane. Delegat je tudi povedal, da bodo jeseni na dveh od devetih šol že prešli na celodnevno šolo.

TRI AKCIJE PEDAGOŠKEGA INŠTITUTA

DANICA GOLY -je seznanila delegate s prizadevanji Pedagoškega inštituta. Le-ta sodeluje v komisiji za celodnevno šolo pri Zavodu za šolstvo. Na osnovi raziskovalnih rezultatov o podaljšanim bivanju in o celodnevni šoli, kar raziskujejo že od leta 1969, ter na osnovi sodobne literature so pripravili priročnik „Samostojno učenje v celodnevni šoli in v oddelkih podaljšane bivanja“. Priročnik izide jeseni in ga šole že naročajo. Dejala je, da jih je pri tem priročniku vodila težnja, da bi učenje bilo učinkovito in ekonomično, bivanje otrok v šoli pa delovno in zanimivo. In kot tretje, v pripravi je globalen projekt dograjevanja modela celodnevne šole ter spremljanje tega uvajanja.

PREMALO SE UKVARJAMO Z DELOVNIM ČASOM UČITELJA

O tej temi je obširno razpravljala delegat sindikata GEZA ČAHUK. Dejala je, da negotovost okoli tega vprašanja prav gotovo ne doprinaša k privlačnosti učiteljskega poklica. Bojazan pred veliko preobremenitvijo je prisotna. Zato je predlagal, da se zavzamemo za normiranje učiteljevega dela in da mu zagotovimo, da bo lahko v osemurnem dnevnem delovnem času opravil vse svoje naloge. Ko je v nadaljevanju govoril o tem, da si seveda ne moremo privoščiti idealnih delovnih pogojev, pa je opozoril na nujnost, da zagotovimo osnovne higienske in funkcionalne prostore. Čahuk je tudi opozoril, da je v zadnjem desetletju mnogo učiteljev zapustilo poklic zaradi nerešenega stanovanjskega vprašanja. Predlagal je, da občinske skupščine preučijo možnosti, kako bi tudi učitelji ob delni lastni udeležbi vsaj v doglednem času lahko prišli do stanovanja, po drugi

strani pa bi tudi solidarnostni skladi morali uvrstiti med kriterije za pridobitev stanovanja iz solidarnostnih sredstev – izreden družbeni interes za učiteljevo delo. V krajevnih skupnostih pa bi morali tudi hitro poskrbeti za to, da bodo imeli varstvo otroci: učiteljice, v jaslih ali vrtcih, če bodo le-te imele na skrbi varstvo šolskih otrok.

POLLETNE IZKUŠNJE CELODNEVNE OŠ DOBROVA

Delegat Zveze sindikatov FRANC MALOVRH je dejal, da so starši ob zaključku šolskega leta polletne izkušnje celodnevne šole v Dobrovi zelo dobro ocenili, saj so sodelovali in sproti ugovarjali, da šola prerašča v krajevno družbeno središče. Šolo so odprli javnosti, v njej so že našli svoj prostor in podmladek čebelarji, gasilci, šolsko športno društvo je razširilo svojo dejavnost na izvenšolsko mladino in odrasle, kulturna skupnost razvija svojo dejavnost s šolsko in izvenšolsko mladino. Učenci so navdušeni nad novo šolo, učiteljski kolektiv je bil izredno prizadeven. Opozoril pa je tudi na nekatere probleme. Dejala je, da bi za normalno delo sredstva za osnovno dejavnost morale zagotavljati izobraževalne skupnosti. Del sredstev za šolsko kuhinjo naj bi pripadle samoupravne interesne skupnosti socialnega skrbstva. Stanovanjska skupnost bi morala nemudoma začeti reševati problematiko učiteljskih stanovanj. Investicijska vlaganja v nove prostore, igrišča, nabavo pripomočkov pa bi morali zagotavljati z združevanjem sredstev, s samoprispevkom občanov in s prostovoljnimi delom.

PROGRAMI ZA ODPRAVLJANJE SOCIALNIH RAZLIK SO DELAVCI VEDNO PODPRILI

Delegatka Zveze sindikatov TILKA BLAHA je dejala, da imajo delavci izrazito razvit čut odgovornosti in pripravljenosti za solidarnost. Zagotavljanje enakih pogojev za osnovno izobraževanje prav gotovo sodi v tako solidarnost. A če so bili tudi med delavci odpori proti celodnevni šoli, so izvirali predvsem iz preslabe informiranosti in ne dovolj opredeljenih obveznosti, ki jih bo od združenega dela terjalo uvajanje celodnevne šole.

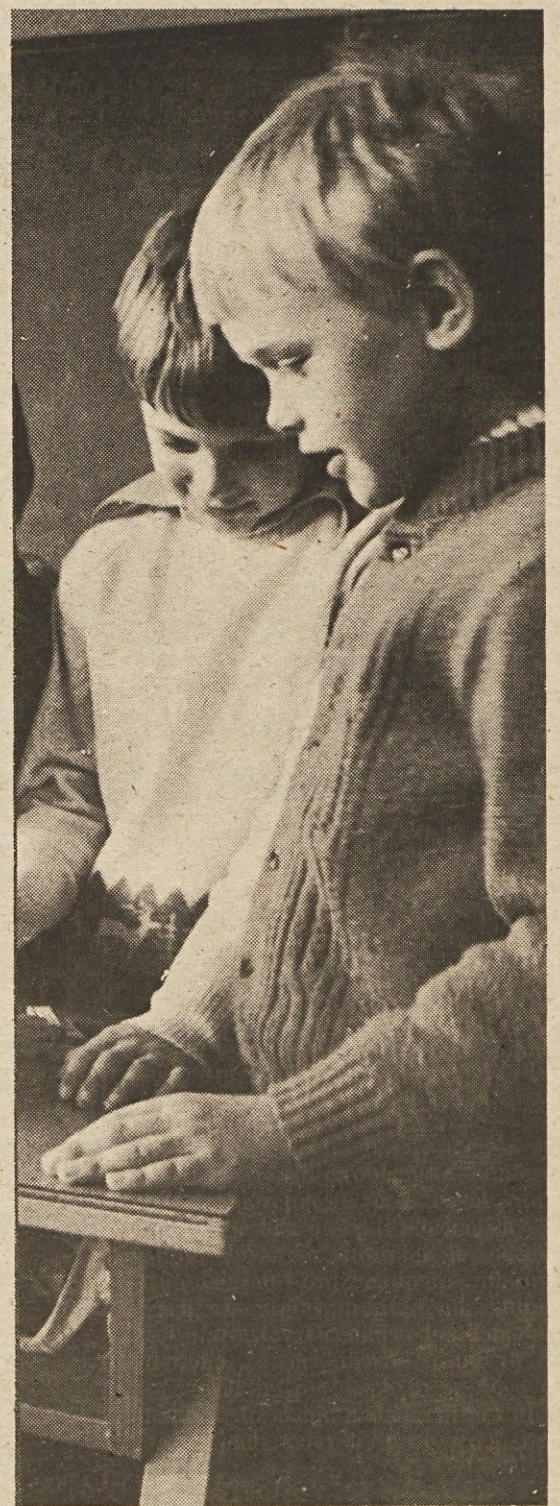
V svoji daljši razpravi je med drugim opozorila, da morajo postati samoupravne interesne skupnosti za izobraževanje mesto dogovarjanja in usklajevanja programov celodnevne šole. Delavci morajo hkrati odločiti o celovitem razporejanju svojega dohodka, a v to celovito družbeno dogovarjanje sodi tudi celodnevna šola.

TUDI V GOSPODARSTVU MORAMO USTVARITI DOHODEK SE S STARIMI STROJI

Delegat Izobraževalne skupnosti Slovenije inž. FRANC BRANISELJ je dejal, da ni res, da zahteva celodnevna šola brezpogojno moderne prostore in moderno opremo. „V gospodarstvu moramo še danes ustvarjati dohodek tudi v starih tovarnah, s starimi stroji in ga tudi ustvarjamo. Samo eno ne gre: ne moremo večati dohodka z zastarelimi metodami in proizvajati zastarelih izdelkov. Menim, da velja podobno tudi za šolo. Res je, da mora celodnevna šola prerasti v družbeni center, v kulturno in rekreacijsko središče krajevnih skupnosti. Vendar pa mora tudi celotno gospodarsko, kulturno in naravno okolje postati organiziran šolski prostor, šolski laboratorij, šolska oprema.“ In omenil je številne računalniške centre, laboratorije v gospodarskih organizacijah pa tudi drugod, muzeje, galerije, ateljeje, dvorane, proizvodne obrate, kar vse bi s samo-

OGLAŠAM SE KOT KMETICA, MATI OSMIH OTROK

Tako je dejala delegatka Konference za družbeno aktivnost žensk IVANKA JAMŠEK, in dejala je, da je za šolo s celodnevnim bivanjem, ker misli na svoje otroke in njihovo prihodnost. „Na 4,5 hektara kmetije, ki jo obdelujeva z moznim delavcem in otroki, med katerimi je najstarejši dvajsetletni že zidar pri kruhu, ne bo prostora in kruha za vse. Zato morajo otroci v šole, da se bodo usposobili za poklice. Mislim pa, da so v sedanjem sistemu šolanja prav posebej prizadeti otroci tistih staršev, ki otrokom ne znamo ali ne moremo pomagati pri učenju.“ Jamškova je potem pripovedovala, kako je pri njih doma največkrat zaškripalo pri

upravnim sporazumom lahko vključili kot še neizkoriščene zmogljivosti v izobraževalni proces.

PRESEŽENA PREDVIDEVANJA

V svoji daljši razpravi se je ATENA ULRIH dalj časa zadržala pri vprašanju pedagoškega kadra. Spodbudna pa je bila njena ugotovitev, da je naša družbena akcija za povečanje vpisa na pedagoške šole vseh vrst obrodila sadove, saj je vpis v pedagoške šole tolikšen, kot smo predvidevali, marsikje pa tudi presežen. Zdaj gre za to, je dejala, da nihče ne bo ostal pred zaprtimi vrati, da bomo vsem, ki so se odločili za pedagoški poklic, omogočili šolanje in da bomo poskrbeli, da se bodo izšolali skladno s sprejetimi družbenimi izhodišči.

VELIKO JE NAPRAVLJENEGA ZA REFORMO OSNOVNE ŠOLE

V imenu komisije za oblikovanje stališč te problemske konference je ob koncu spregovoril delegat FRANC ŠALI. Med drugim je dejal, da smo predvsem lahko ugotovili, da je veliko napravljene za reformo osnovne šole, gotovo več, kot na področju usmerjenega izobraževanja. Bili smo pač bolj politično organizirani, v akcijo so bili zajeti vsi dejavniki, zato se je akcija razrasla po vsem slovenskem prostoru. Seveda bi lahko storili še več, če bi še bolj vplivali na zavest ljudi o novi šoli, o šoli za jutri, in bi nas ne ovirala stališča, ki v bistvu še zagovarjajo staro klasično in izolirano šolo. Seveda celodnevna šola ni odtrgana od sedanjih osnovnih šol, iz nje raste, je le nova kvaliteta, ki jo želimo doseči. Med drugim je Šali tudi dejal, da celodnevna šola vpliva tudi na družbeni položaj in ugled prosvetnih delavcev, temu pa bo treba seveda dodati tudi ustrezno materialna in druga priznanja.

SONJA GAŠPERŠIČ

angleščini, slovenski slovnici in seveda matematiki. Otroci so lahko uspevali le z dopolnilnim poukom. Celodnevna šola pa bo kmečkimi otrokom lahko dala še več, saj otroci na kmetiji morajo tudi delati. Pa vendar kmetje želimo, je dejala, da bi se tudi naši otroci šolali na srednjih in visokih šolah. Če pa bodo že v osnovni šoli neuspešni, so prizadevanja zaman. In dejala je, da bi kmetje imeli radi šolo tudi za kulturno središče, saj se starši marsičesa naučijo od otrok. Za tiste, ki pa bodo ostali na kmetijah, pa tudi ne sme več veljati, da jim znanje ni potrebno. Zato naj bi taka šola ne bila samo v mestih, tudi na podeželju. A kar slišim o pomanjkanju denarja, je dejala, tudi z malo denarja se da narediti veliko.

PREKINITVE DELA V SLOVENSKIH
DELOVNIH ORGANIZACIJAH

DOSLEDNO UPOŠTEVAJMO PRAVICE IN DOLŽNOSTI!

Delavčevo uveljavljanje samoupravnih
odnosov • Od avgusta leta 1973 do avgu-
sta leta 1974 ustavilo delo 5.400 delavcev

O protestnih ustavitvah dela le redko zasledimo kakšno poročilo v dnevnem časopisu. Ta poročila so po navadi kratka, potisnjena ob glavne novice, skratka njih pomen se zdi postranski – obroben. Raziskovalni center za samoupravljanje pri RS ZSS pa je kljub temu začel s sistematičnim spremljanjem tega pojava in problemov, ki jih protestne ustavitve dela nakazujejo. Prve ugotovitve so pokazale, da pojav ni tako nepomemben, kot ga nekateri želijo prikazati, in da bo potrebno še več poglobljanja v problematiko, če bomo želeli nekatere značilnosti, ki so sedaj samo nakazane, bolje in trdneje opredeliti.

Znano je, da smo v Jugoslaviji zabeležili prve protestne ustavitve dela v letu 1958. To je bilo v obdobju močnega porasta družbenega standarda in materialne osnove proizvodnje ter decentralizacije sredstev. Do leta 1957 je sicer država odtujevala vse rezultate dela za reprodukcijo kot tudi minulo delo in je redistribuirala vse živo delo. Za to povejno obdobje sta pomembni predvsem dve značilnosti: porevolucionarni zagon ter velika moč in vpliv države ob njeni začetni učinkovitosti; zdi se, da za ustavitve dela ni bilo ustreznih pogojev. Toda v naslednjih letih, ki jih označuje močan porast družbenega standarda in decentralizacija sredstev, omenjeni značilnosti, ki označujeta prehodno obdobje, izgubljata svojo moč in pomen. V tem obdobju se začne večati razkorak med normativno in dejansko ureditvijo. Ta razkorak doseže svoj vrh v naslednjem obdobju, za katerega je značilno „uresničevanje načela dohodka“ v obdobju od 1961. do 1964. leta. Tako beležimo vrh v številu protestnih ustavitvev dela prav v letih 1962 do 1964. Po družbeni reformi pa vse do danes število protestnih ustavitvev dela stalno upada.

Primerjava protestnih ustavitvev dela pri nas s stavkami v kapitalističnih državah ne ustreza, saj je število ustavitvev dela pri nas in število izgubljenih delovnih ur, če gledamo na problema tiko s stališča opredelitve stavke, praktično nepomembno. Stavka je klasična oblika oziroma klasično orožje delavskega razreda; v mezdni odnosih v boju za delavske pravice in v skrajni obliki lahko preraste v boj za ukinitvev mezdni odnosov. Protestna ustavitvev dela, kot se manifestira pri nas, pa pomeni po obliki in vsebini drugačno konfrontacijo socialnih skupin. Predvsem to ne more biti boj za ukinitvev samoupravljanja in tudi ne razreden boj. Pri nas ne gre za rušenje samoupravnih odnosov, temveč za pravilno in dosledno upoštevanje pravic in dolžnosti, ki jih samoupravljanje daje vsem ljudem. Zato so protestne ustavitvev dela pri nas tudi po obliki drugačne od klasičnih stavk. Omejujejo se na manjše delovne enote in so časovno kratkotrajne (v povprečju 6 ur).

POGOSTOST PROTESTNIH USTAVITEV DELA

Število protestnih ustavitvev dela je bilo lani v Sloveniji (v obdobju od avgusta 1973 do avgusta 1974) relativno majhno (kakih 40), toda glede na problematiko in nekatere razmere, ki jih ta oblika protestov razkriva, vsekakor omembe vredno.

Število protestnih ustavitvev dela se precej spreminja glede na regije in tudi glede na panoge gospodarstva ali negospodarstva. Po regijah je bilo zabeleženih v obdobju od avgusta 1973 do avgusta 1974 največ protestnih ustavitvev dela na območju Kopra, najmanj pa na območju Kranja. Ta odnos velja tako glede na absolutno število protestnih ustavitvev dela, kakor tudi proporcionalno glede na število zaposlenih v regiji. Zakaj tako? Prav gotovo ni temu vzrok en sam pogoj, denimo bližina Italije, kjer so socialni konflikti zelo pogosti, saj bi to lahko pomenilo tudi nasprotno – odvracanje ljudi za protestno ustavljanje dela! Najverjetneje gre za splet predpostavk, izmed katerih sta specifični predvsem dve: turistično območje, kar se odraža v višjih življenjskih stroških, in dejstvo, da je po drugi svetovni vojni območje Kopra doživelo zelo hiter gospodarski razvoj (vprašanje načrtnosti tega razvoja) ob močnem prilivu prebivalstva, ne samo iz Slovenije, temveč tudi drugih republik.

Po panogah gospodarstva in negospodarstva je v omenjenem obdobju po številu protestnih ustavitvev dela na prvem mestu panoga „industrija in rudarstvo“, toda proporcionalno glede na število zaposlenih v panogah je daleč pred vsemi drugimi panoga „promet in zveze“. V panogi „promet in zveze“ predvsem izstopa podatek, da je povprečno število udeležencev v ustavitvah dela enkrat večje kot v

naslednji najbližji panogi glede na število udeležencev v ustavitvah dela.

Vsako zasledovanje dogajanj, pogojenih s spremembami v globalni družbi zaradi časovno dolgoročnih sprememb zahteva tudi dolgoročno zasledovanje oziroma spremljanje podatkov. Naši podatki govorijo o enoletnem obdobju, kar pa je za spremljanje tovrstne problematike prekratko rok, da bi z večjo gotovostjo lahko potrjevali ugotovitve. To poudarjamo predvsem zaradi tega, ker so naše ugotovitve v določenem neskladju s prejšnjimi ugotovitvami. Panogi „kmetijstvo-ribištvo“ in „gozdarstvo“ po naših podatkih v omenjenem obdobju nista imeli nobene protestne ustavitvev dela pa tudi panoga „gradbeništvo“ je po številu ustavitvev dela povsem na dnu lestvice. Omenjene panoge so bile po predhodnih ugotovitvah bistveno višje po ustavitvah dela, celo med tistimi, v katerih je pogostost ustavljanja dela največja. Zato poudarjamo, zaključki veljajo za omenjeno obdobje, posplošeno pa le v primerih, ko to ni pogojeno v tolikšni meri s časovno porazdelitvijo protestnih ustavitvev dela.

Po pričakovanju so glede na porazdelitev ustavitvev dela po panogah v močni medsebojni zvezi naslednji kazalci: povprečno trajanje ustavitvev dela, povprečno število udeležencev in odstotek udeležencev ustavitvev dela od skupnega števila zaposlenih v vsaki panogi. To pomeni: čim dlje traja ustavitvev dela, več je udeležencev – več jih ustavi delo. Toda višina osebnega dohodka s temi kazalci nima nikakršne pomembne zveze, kot bi to morda pričakovali. Zato smo prišli do sklepa, da v primeru protestnih ustavitvev dela ni pomembna delitev dohodka in osebnih dohodkov med delovnimi organizacijami, temveč znotraj posameznih delovnih organizacij. To pomeni, da ima lahko neka delovna organizacija visoke povprečne osebne dohodke, druga pa nizke, toda verjetnost, da pride do protestne ustavitvev dela, je v obeh enaka, če notranja delitev ni dobra.

RAZMERE, V KATERIH PRIHAJA DO PROTESTNIH USTAVITEV DELA

Najpogosteje prihaja do protestnih ustavitvev dela v za naše razmere zelo velikih delovnih organizacijah. Seveda protestne ustavitvev dela v teh delovnih organizacijah ne zajamejo le-teh v celoti, temveč pride do ustavitvev v manjših integriranih ali dislociranih obratih. V teh zelo velikih (več kot 1200 zaposlenih) delovnih organizacijah, smo zabeležili 40% vseh ustavitvev dela, toda takšnih delovnih organizacij je v Sloveniji samo 10%. To kaže, da so v velikih delovnih organizacijah razmere za protestno ustavljanje dela morda najbolj ugodne. Te razmere ustvarja seveda cel splet dejavnikov, med katerimi je verjetno najodločilnejši ta, da se določeni obrati počutijo odrinjeni in tudi dejansko so odrinjeni v procesu odločanja kot enakopravni samoupravljalci v združenem delu.

V primeru, ko ustavijo delo majhne delovne organizacije, ustavijo delo v celoti. V tem primeru gre tudi za odrinjenost ali občutek nezmožnosti biti pomemben dejavnik v procesu odločanja.

KDO JE USTAVIL DELO?

Kvalifikacijska struktura celotnih delovnih organizacij, v katerih je prišlo do protestnih ustavitvev dela, se ne razlikuje posebno od kvalifikacijske strukture vseh zaposlenih v SRS, toda v delovnih organizacijah, v katerih smo zabeležili ustavitvev dela, močno poraste število nekvalificiranih, polkvalificiranih in kvalificiranih delavcev na račun tistih z visoko kvalifikacijo ter tistih z nižjo, srednjo, višjo in visoko šolo. V omenjenih delovnih organizacijah niso ustavili dela vsi, kvalifikacijska struktura tistih, ki so ustavili delo, pa je povsem v prid naslednjim treh kvalifikacijskih skupin: nekvalificirani, polkvalificirani in kvalificirani delavci.

Kvalifikacija	% zaposlenih, ki je ustavil delo
VKV	3,38
KV	38,35
PK	31,93
NK	23,19
uprava	0,44
strokovne službe	2,71
skupaj	100,00

Postavlja se vprašanje, ali res s stopnjo izobrazbe (oziroma kvalifikacijo) narašča možnost medsebojnega sporazumevanja po drugačnih poteh, kot so protestne ustavitvev dela? Verjetno je možnost večja zaradi drugačnega položaja v delovni organizaciji za individualno razreševanje, poleg tega pa se z izobrazbo poveča možnost zamenjave delovnega mesta in delovne organizacije s tem, pa imajo posamezniki v rokah močan argument pri urejanju sporov z drugimi skupinami v delovni organizaciji.

POVODI IN VZROKI ZA PROTESTNE USTAVITVE DELA

Najpogostejši odgovor iz delovnih organizacij, kaj je bil povod za ustavitvev dela, je takšna ali drugačna nepravilnost v delitvi osebnih dohodkov. Toda teh nepravilnosti zvečine ni bilo težko odpraviti, zato si zastavljamo vprašanje, kaj je do teh nepravilnosti privedlo? S tem vprašanjem bi radi odkrili vzrok ali izvor spora. Tako smo ugotovili, da so nekateri vzroki v razmerah, v katerih prihaja do ustavitvev dela, v neustrezni predhodni obravnavi problemov, ki pa imajo izhodišče v specifičnih protislovjih, nastalih z družbeno delitvijo dela, še posebej z delitvijo rezultatov dela, kar vodi v konfrontacijo interesov med delovnimi organizacijami in širšo družbeno skupnostjo. Delovne organizacije se v mnogih primerih vedejo do delitve rezultatov dela striktno kolektivno – lastniško, same želijo razpolagati s celotnim dohodkom, ne zanima jih družbena reprodukcija ali minulo delo, država je potisnjena ob stran, kar vodi v nesoglasje med normativno in dejansko ureditvijo.

RAZREŠEVANJE KONFLIKTOV

V procesu razreševanja problemov, ki so privedli do ustavitvev dela, se pojavlja direktor (TOZD ali OZD) v vlogi absolutnega arbitra, vsa samoupravna telesa in družbenopolitične organizacije pa se pri tem pojavljajo le kot postranski dejavniki, kajti v predhodnem razreševanju so se vsi ti organi pokazali neučinkoviti.

V novi ustavi so načela, po katerih naj se razrešuje spore med različnimi skupinami v delovni organizaciji, pri čemer je ob razreševanju sporov dana odločilna vloga sindikatu. Sindikat je sedaj dolžan določene in odločne pristopiti k tej problematiki.

V ZAVESTI DELAVCEV PRIHAJA DO SPREMOMB

Podatki nam razkrivajo zelo pomembni ugotovitvi, in sicer v skrajnih zaostritvah. Zaradi določenih problemov v delovnih organizacijah prihaja v mnogih primerih do sestanka, tako imenovanega „konfliktnega sestanka“, ki neposredno vodi v razrešitev konflikta, ne pa do ustavitvev dela; druga pomembna ugotovitev pa je v tem, da so v dveh tretjinah primerov ustavitvev dela delavci brez pripomb nadomestili izgubljene ure.

To vsekakor pomeni velik premik v zavesti delavcev – premik k vse bolj samoupravni miselnosti, ki se odraža v spremenjenem odnosu do dela in pomeni določen premik v procesu dezinicijacije delavca.

Spoznanje obsega in teže pojava prekinitvev dela nam bo omogočilo ustreznejše razreševati tovrstne probleme, hkrati pa nam bo omogočilo vnašati v procese samoupravnega odločanja nove elemente. Domnevamo, da delegatski odnosi pomenijo pomemben korak v procesu samoupravnega odločanja, s tem pa se tudi zmanjšuje možnost takšnih sporov.

LETOŠNJI DELOVNI PROGRAM OBČINSKEGA ODBORA SINDIKATA GRADBENIH DELAVCEV VELENJE

VODILO — USTAVA

Občinski odbor sindikata gradbenih delavcev Velenje je svoj letošnji delovni program izoblikoval dokaj akcijsko. Pri oblikovanju načrta nalog so upoštevali sklepe in stališča 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije, prav tako pa tudi letošnje delovne usmeritve republiškega odbora sindikata gradbenih delavcev Slovenije ter občinskega sveta zveze sindikatov Velenje.

Ena najpomembnejših nalog bo, da v vseh osnovnih organizacijah sindikata razvijajo delovanje sindikalnih skupin ter zagotovijo njihovo povezovanje. Ob tem bodo spremljali tudi razvoj posameznih organizacij združenega dela in sočasnost ustanavljanja osnovnih organizacij sindikata v novih obratih, na deloviščih itd. Dogovorjeno je tudi, da bodo v Šaleški dolini pripravili analizo organiziranosti sindikata na področju gradbeništva, projektive in urbanizma, posebno pozornost pa bodo posvetili aktivom mladih delavcev ter mlade vključevali v samoupravno in družbenopolitično življenje tako v temeljnih organizacijah združenega dela kot v organizacijah združenega dela. Nasploh si

bodo prizadevali, da bi bili delovni načrti in akcije osnovnih organizacij sindikata in aktivov mladih delavcev kar najbolj usklajeni.

ANALIZA SAMOUPRAVLJANJA V TOZD

Odbor bo pripravil oceno samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela. Pri izdelavi analize bodo posvetili posebno pozornost stopnji razvitosti samoupravljanja, odnosom med temeljnimi in drugimi organizacijami združenega dela ter delu organov samoupravnega delavskega nadzora.

Sproti pa bodo spremljali delo tako temeljnih kot splošnih delegacij. V tej zvezi bo treba v prvi vrsti zagotoviti, da gradivo ne bo obravnavano samo v delegacijah, pač v vseh okoliših, ki volijo delegacije. Tako široko razpravo je treba še zlasti zagotoviti o obravnavi razvojnih programov družbenopolitičnih skupnosti, financiranju samoupravnih interesnih skupnosti, nadalje o integracijskih procesih, družbenem dogovarjanju pa o stabilizacijskih in protinflacijskih programih. Med drugim so se odločili za pri-

pravo analize o delu temeljnih delegacij v letu 1974. Sproti pa bodo preverjali uresničevanje sklepov samoupravnih organov na vseh ravneh.

Velenjski občinski odbor sindikata gradbenih delavcev bo v tem letu spremljal tudi uresničevanje sprejetih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov. Tako bodo preverjali, kako se uresničujejo skupno dogovorjeni programi samoupravnih interesnih skupnosti, kakšen je vpliv delegatov splošnih delegacij, kako delujejo organi delavske kontrole v samoupravnih interesnih skupnostih itd. Spremljali bodo uveljavljanje vseh sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkih, pri čemer bo treba zagotoviti, da bodo sporazume o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke v panogi neposredno spremljali zbori delavcev v temeljni organizaciji združenega dela.

TUDI ŠTEVILNE DRUGE NALOGE

V delovni program je odbor vnesel več konkretnih nalog s področja socialne varnosti in standarda delavcev, izobraževanja in kulture, dela v tujini, obveščanja ter rekreacije in odih. Pripravili bodo analizo izvajanja dogovora o minimalnih standardih v gradbeništvu, vse organizacije združenega dela pa bodo morale oblikovati srednjeročne programe stanovanjske izgradnje in v njih določiti, do kdaj bodo rešeni stanovanjski problemi delavcev. Pripravili pa bodo tudi oceno obveščeniosti v temeljnih organizacijah združenega dela in organizacijah združenega dela.

(vč)

POPRAVEK

Čprav tiskarskega škrtarja preganjamo, kolikor ga le moremo, je v zadnji številki DE spet ponagajal, saj je „poži“ eno vrstico v nadaljevanju sestavka „Tudi sindikalne konference v akciji“, objavljenem na 5. strani in s tem vsebino prvega stavka spremenil v nesmisel. Prvi stavek tretjega odstavka navedenega članka se torej pravilno glasi (manjkajoči del besedila je v verzalkah):

„Kjerkoli bodo ugotovili, da potrebujejo poklicnega sindikalnega delavca, je treba sistemizirati njegovo delovno mesto in mu zagotoviti osebni dohodek iz sredstev temeljne ali druge ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA, NE PA, KOT PONEKOD MISLIJO, IZ SREDSTEV sindikalne članarine.“

Bralcem se za neljubo pomoto opravičujemo.

RO SINDIKATA DELAVCEV TRGOVINE O POSLOVANJU, POVEZOVANJU, PLANIRANJU IN SAMOUPRAVNEM SPORAZUMU O DELITVI DOHODKA

Vključitev v kompleksno planiranje

Na svoji zadnji seji je republiški odbor sindikata delavcev v trgovini obravnaval nekaj pomembnih vprašanj: predlog samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke v trgovskih delovnih organizacijah, zatem položaj trgovine v zadnjih letih in v letošnjih zaostrenih pogojih gospodarjenja ter koncept dolgoročnega in srednjeročnega programa razvoja trgovine z aspekta splošne koncepta razvoja Jugoslavije v omenjenih obdobjih.

Najobsežnejša in tudi najbolj plodna je bila razprava ob predlogu samoupravnega sporazuma o razporejanju dohodka... ker pa nobena od pripomb ni bila v takšnem nasprotju s predlaganim sporazumom, da bi ga bilo treba vrniti v javno razpravo, pač pa so ga le dopolnjevale, jih posebej ne bomo navajali. Republiški odbor je upošteval tudi pripombe, ki jih je k predlogu sporazuma izrekla tudi skupna komisija za presojo skladnosti samoupravnih sporazumov; s pripombami in dopolnilni opremljen predlog je RO „poslal“ v končno redakcijo, nadzor nad njo bo opravil izvršni odbor republiškega odbora, potem pa ga bo potrdil in tudi seveda podpisal. Hkrati je republiški odbor zadalžil ne samo svoje člane, pač pa tudi vodstva osnovnih organizacij sindikata, da bodo bedela nad izvajanjem določil tega sporazuma.

Mnogo krajša in mnogo manj vsebinsko polna je bila razprava o drugem delu dnevnega reda — o gospodarskem položaju trgovine in o razvojnih programih. Kljub temu na kratko o dosežanjih položaju trgovine: gospodarski položaj se je v zadnjih letih kljub nominalnemu pove-

čanju prometa in dohodka nenehno slabšal, trgovini je iz leta v leto ostajalo manj sredstev za enostavno, predvsem pa za razširjeno reprodukcijo. V najslabšem položaju glede lastnih sredstev je trgovina z živili ter trgovina z mešanim blagom, medtem ko je v drugih vejah trgovinske dejavnosti položaj nekoliko boljši. V celoti je trgovini primanjkovalo ob koncu minulega leta 559 milijonov din lastnih obratnih sredstev, kar pomeni, da tretjina trgovskih delovnih organizacij zaradi pomanjkanja trajnih obratnih sredstev ne more investirati v osnovna sredstva...

Vsekakor čaka trgovino v letošnjem letu še veliko dela, saj se bo treba z vsemi silami spoprijeti z zaostrenimi pogoji gospodarjenja; tudi trgovina se bo morala vključevati v stabilizacijska prizadevanja celotnega gospodarstva in po svojih močeh prispevati k uresničevanju resolucije o družbenoekonomskem razvoju v letošnjem letu.

Ena najpomembnejših dolgoročnejših nalog, ki se je bo treba lotiti čimprej, je vključevanje trgovine v kompleksno planiranje razvoja, so poudarili delegati na zadnji seji RO sindi-

kata delavcev v trgovini. V planiranje se bo treba vključevati na vseh ravneh, od planiranja razvoja v krajevnih skupnostih kot osnovne družbenopolitične enote do planiranja razvoja v gospodarstvu. Skratka, svoje naloge pri zasnovi srednjeročnega in dolgoročnega plana družbenoekonomskega razvoja Slovenije in Jugoslavije, da se bo razvijala skladno s potrebami gospodarstva in družbe, trgovina ne bo mogla opraviti, če bo planiranje v njenih TOZD ločeno od planiranja v drugih gospodarskih in družbenopolitičnih enotah. Naloge sindikata so jasne; v sleherni TOZD je treba ovrednotiti razvitost planiranja in zagotoviti, da si bo delavec v

kompleksnem planiranju na vseh ravneh sam „krojil usodo“.

Ob tem se pred trgovino, nje TOZD in seveda pred sindikate na vseh ravneh v trgovini postavlja tudi bolj kratkoročna, vendar nadvse pomembna naloga: trgovina danes še ni ustrezno povezana, ne med seboj, ne navzven, z gospodarstvom pa tudi ne s področjem, na katerem posluje, torej s potrošniki. Od uspeha povezovanja pa so kajpak odvisni tudi rezultati drugih prizadevanj v trgovini, od zagotavljanja večje socialne varnosti zaposlenih, do večje učinkovitosti trgovine pri opravljanju njene prvobitne naloge.

rb

VPRAŠANJE:

Na poti v službo sem si zlomil nogo, ker mi je spodrsnilo na spolzki cesti. Dogodek je videl moj sodelavec. Nezgoda sem prijavil svojemu predpostavljenu v podjetju. Zanima me, ali se ta nezgoda šteje za nesrečo pri delu in ali mi gre za čas nezmožnosti za delo zaradi te poškodbe nadomestilo osebne dohodka v višini 100 % osnove ter kaj moram še ukreniti glede prijave nesreče.

F. Z. — Ljubljana

ODGOVOR:

Po 3. odstavku 32. člena statuta skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja v SRS (Uradni list SRS št. 1/73) se šteje za nesrečo pri delu tudi poškodba, ki jo pretrpi zavarovanec na redni poti od stanovanja do delovnega kraja ali nazaj. Ta opredelitev velja tudi v zdravstvenem zavarovanju po 72. členu zakona o zdravstvenem varstvu (Uradni list SRS št. 38/74). Dokazati morate, da se vam je nezgoda pripetila na redni poti na delo. Nesrečo ste svoji delovni organizaciji že prijavili in če ste to storili samo ustno, vam

LAŠKO

SINDIKALNI ODLIKOVANCI

Na slavnostni seji občinske skupščine Laško, ki je bila ob občinskem prazniku, je predsednik občinskega sindikalnega sveta Marko Manfreda izročil srebrni znak sindikatov Slovenije za dolgoletno in uspešno delo v sindikatih dvema sindikalnima organizacijama, in sicer radeški papirmici in rud-

niškemu TOZD „Tima“. Med posamezniki pa so odličja prejeli: Cveto Knez, Filip Mihevc, Albert Dular, Oto Starc, Anton Strniša, Vida Krohne, Matevž Kolar, Viktor Musar, Milan Žabkar, Stane Ratej, inž. Avgust Pinter, Bogomila Simončič, Anita Kavšek, Dobrana Božič in Stanko Dežan.

DOLENJSKA

Načrti kovinarjev in gradbincev

Pred nedavnim sta tudi medobčinska odbora sindikata delavcev kovinske industrije in gradbenih delavcev za Dolenjsko sprejela letošnji delovni načrt. V obeh načrtih so na prvo mesto uvrstili prizadevanja sindikatov za nadaljnji razvoj samoupravljanja. Pri tem gre za uresničevanje ustave v temeljnih organizacijah združenega dela, za poživitev dela samoupravne delavske kontrole, za dograjevanje samoupravnih

sporazumov in aktov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in predvsem za usklajevanje samoupravnih sporazumov znotraj panoge.

V obeh medobčinskih odborih se bodo zavzemali tudi za širše povezovanje tako v gradbeništvu kot v kovinski industriji, bodisi znotraj regije, bodisi zunaj nje. To velja zlasti še za tiste organizacije združenega dela, ki so pomembne za nadaljnji hitrejši gospodarski razvoj Dolen-

ške. Glede življenjskih in delovnih razmer delavcev bo medobčinski odbor ocenil izvajanje ukrepov s področja varstva pri delu in zdravstvenega varstva.

Za uresničevanje zastavljenih nalog bosta medobčinska odbora tesno sodelovala tudi z občinskimi in osnovnimi organizacijami sindikata, po potrebi pa bosta delovni program še sproti dopolnjevala.

R. Š.

V SINDIKATU TEKSTILNE IN USNJARKE INDUSTRIJE OCENJUJEJO OSNUTEK SREDNJEROČNEGA PLANA RAZVOJA PANOGA

Premalo celovita zasnova

Izvršni odbor RO sindikata delavcev tekstilne in usnjarske industrije je na svoji zadnji seji, ki je bila posvečena planiranju, obravnaval perspektivni program tekstilne industrije Slovenije za obdobje 1976–1980. Osnutek perspektivnega plana razvoja tekstilne industrije Slovenije je na predlog GZ SRS – združenja TOZD tekstilne industrije in RO sindikata pripravil Tekstilni inštitut Maribor v sodelovanju s predstavniki Raziskovalne skupnosti Slovenije, Poslovnega združenja tekstilne industrije, Zavoda SRS za planiranje in Društva inženirjev in tehnikov tekstilcev.

Člani izvršnega odbora republiškega odbora so na osnutek razvojnega plana dali pripombe predvsem v tem smislu, da plan zajema le tehnološko stran razvoja tekstilne industrije in da gre za plan v „klasičnem“ smislu, ne pa za program srednjeročnega razvoja tekstilne indu-

strije kot sinteze srednjeročnih programov razvoja TOZD in OZD ter ciljev, ki jih določa družbeni razvoj Slovenije.

Kar zadeva celovitost plana, je izvršni odbor sodil, da ni niti ekonomski niti socialni razvoj tekstilne industrije celovito obdelan. Plan namreč ne zajema več pomembnih področij, kot denimo področje delovnih razmer (družbena prehrana, varstvo pri delu, ugotavljanje in odpravljanje zdravju škodljivih delovnih mest, ugotavljanje in odpravljanje invalidnosti, ugotavljanje pogojev za beneficiranje), področja družbenega standarda (planirana graditev potrebnih družbenih objektov) kot so stanovanja, varstvene ustanove, rekreacijski objekti), področja kadrovske politike. Glede na to, da sedanja kadrovska politika ni bila zadovoljiva, je potrebno v razvojnem programu bolj konkretno določiti planiranje kadrov do leta 1980, študentsko politiko, vlogo izobraževanja ob delu, potrebno je izdelati nomenklaturo poklicev v tekstilni industriji ipd. Poleg omenjenih področij bi moral plan vključevati tudi nadaljnji razvoj kulturne dejavnosti in organiziranega oddiha in rekreacije delavcev.

Naslednje dopolnilo, ki so ga člani izvršnega odbora predlagali, je, naj bi v razvojnem programu bolj temeljito obdelali področje nagrajevanja po delu, saj so poprečni osebni dohodki v tekstilni industriji na dnu lestvice industrije in rudarstva Slovenije. Predvidevanja, da se bodo le-ti še pred letom 1980 popolnoma približali in celo dosegli poprečne osebne dohodke industrije, je izvršni odbor ocenil kot nerealna, ker ob planiranem obsegu fizične proizvodnje 3,4 % in družbenem produktu 6,9 %, tekstilna industrije ne bo zmožna izravnati poprečnih osebni dohodkov panoge z industrijskimi pred letom 1980, kakor je predvideno v razvojnem programu.

IO je tudi menil, da razvojni program ni dovolj stabilizacijski. Premalo je poudarjeno področje racionalizatorstva, inovatorstva in tehničnih izboljšav, čeprav je omenjeno področje bistveni element proizvodnje; prav tako ni obdelana izvozna usmerjenost tekstilne industrije, predvsem pa niso nakazani ukrepi, kako doseči ustrezno razmerje med uvozom in izvozom.

Skratka, poleg omenjenih pripomb k programu razvoja tekstilne industrije Slovenije za obdobje 1976–1980 je izvršni odbor sodil, da je treba posvetiti več pozornosti predvsem poglavjem, kot so surovinska osnova, zunanjetrgovinska menjava, družbeni produkt in osebni dohodki.

SENKA NAMAR

DE pravna posvetovalnica kupon

Koliko je prebogatih

Znano je, da zakonov o ugotavljanju virov premoženja nismo sprejeli hkrati v vseh republikah. Hrvaška, denimo, je sprejela poseben zakon o ugotavljanju virov premoženja šele pred dvema mesecema, vseeno pa se je v zadnjih dveh letih znašlo na rešetku približno 10.000 občanov, in to na osnovi dopolnjenega davčnega zakona. Po davčnem zakonu se ravna tudi v BiH. V drugih republikah in pokrajinah ugotavljajo virove premoženja po določilih posebnega zakona, s tem da smo se v Sloveniji in v ožji Srbiji odločili za institut prijavljajna premoženja. V Srbiji je prijavilo premoženje 558.344 občanov, v naši republiki pa 19.190 občanov.

Po nepopolnih podatkih v zadnjih dveh letih je ostalo na rešetku za reševanje „prebogatih“ v Jugoslaviji 8197 oseb. Po dosedanjih prvostopenjskih odločitvah bi moralo del premoženja vrniti približno 1100 ljudi. Največji znesek – 27,2 milijona dinarjev – so ugotovili na Hrvaškem. Sledita Vojvodina, s 15,7 in Slovenija s približno 6,3 milijona dinarjev. V preučevanju virov lastnine dosedanjih rezultatov ne bi smeli podcenjevati, kar posebno velja za pridobljene izkušnje, na katerih lahko temelji prihodnja aktivnost na tem področju. Nedvomno je treba storiti mnogo več, če želimo prispevati k rehabilitaciji dela kot edinega merila materialnega in družbenega položaja posameznikov, posebno še, če naj bi v javnosti prevladalo spoznanje, da ne gre za kampanjo, temveč za trajno družbeno nalogo.

HRVAŠKA

PREDLOGI K SINDIKALNI LISTI

Po prvih odmevih iz organov sindikatov Hrvaške na predlog tako imenovane zvezne sindikalne liste bi morali osebne prejemke v breme materialnih stroškov in skupne porabe opredeliti ne le na ravni republik in gospodarskih dejavnosti, temveč tudi posameznih področij.

Po mnenju republiške sindikalne komisije naj bi najnižji osebni dohodek znašal najmanj 60% republiškega poprečja, medtem ko naj bi nadomestilo za nadurno delo znašalo od 30 do 50% uresničene akontacije osebne dohodka ali obračunske osnove. Nočno delo naj bi bilo „dražje“ za najmanj 25%, delo ob praznikih pa za 30 do 50%.

Vsota, ki bi jo izplačevali za čas boleznih do 30 dni, naj ne bi bila manjša od 90% mesečnega neto osebne dohodka de-

lavca. Komisija sodi, da bi morali to poenotiti, ker so republiške osnove za nadomestilo precej različne.

Podprli so stališče, da lahko dnevnic za službena potovanja v državi znašajo največ 10% poprečnega osebne dohodka v gospodarstvu Jugoslavije oziroma 12%, če se prizna račun za prenočišče.

O nadomestilu stroškov za uporabo lastnega avtomobila v poslovne namene se bodo odločali po posvetovanjih z AMZJ.

Regres za topli obrok naj bi po mnenju Hrvaške znašal 110% republiškega poprečja osebnih dohodkov iz minulega leta, regres za letne počitnice pa od 30 do 60% republiškega poprečja. Višina odpravnine pa naj bi bila omejena z največ 3 povprečnimi mesečnimi osebnimi dohodki v gospodarstvu v minulem letu.

BOSNA IN HERCEGOVINA

Kdo so »črni graditelji«?

V okolici Mostarja se je „črna gradnja“ (2770 objektov) razrasla na najboljših zemljiščih. Nove hiše pa niso „podrtije“, temveč pogosto večje zgradbe, pa tudi komfortna stanovanja z lastnimi kopalnimi bazeni. Probleme predstavljajo zlasti tisti „črni graditelji“, ki imajo sodeč po vrednosti zgrajenih objektov precej denarja. Zato bo zavod pripravil zemljišče za množično individualno gradnjo. Posamezniki bodo morali

sprejemati ponujene rešitve, tako za lokacijo kot za vrsto objekta, sicer ne bodo smeli graditi.

Občinski skupščini so tudi predlagali, naj „divje“ objekte, zgrajene po 1. juniju leta 1974, ne vpiše v zemljiške knjige in jim ne izda priložna na javni vodovod, kanalizacijo in električno mrežo, lastnikom pa naj ne bi izplačali odškodnine ob morebitnem rušenju zaradi planirane gradnje.

Kramarstvo ne prinaša zaslužka

Vsako leto znova veliko govorimo o našem zunanjetrgovinskem primanjkljaju. Vsako leto znova sprejemamo nove resolucije, odloke in druge prepise, s pomočjo katerih naj bi spodbudili izvoz, zmanjševali uvoz, varčevali s surovinami itd. Zatem pa vsako leto ugotavljamo, da so naša podjetja prezrla vsa ta navodila in že nekaj let zapored nato sprejema ZIS drastične ukrepe.

V naši izvozno uvozni politiki ni videti prave ekonomske logike. Izvažamo pod ceno, potem pa to blago naša podjetja kupujejo za drag denar. Uvažamo drago in dostikrat nepotrebno blago, ki ga, razumljivo, doma prodajamo še dražje. Zato uvozniki ne morejo imeti izgube, imajo pa jo izvozniki.

Če pregledamo relativno skromen in zelo pester jugoslovanski izvoz, ki ga sestavljajo v večini proizvodi nizke stopnje obdelave, nam postane bolj razumljivo, zakaj je naš izvoz tako zelo težko količinsko in vrednostno uskladiti z uvozom. Očitno je, da je izvoz posledica naše neuskajane gospodarske politike. To pomeni, da je treba iskati zdravilo proti trgovinskemu primanjkljaju predvsem v usklajevanju naše ekonomske politike z gospodarskimi potrebami.

Ko odločamo o prednostnih investicijah, bi morale imeti prednost tiste dejavnosti, ki izvažajo – od ladjedelništva do prehranske industrije – da bi postale sposobne nositi breme izvoza glede na položaj na svetovnem trgu in neodvisno od želje, da izvozimo, kar se nam zdi. Združeno delo bi moralo obvladati svojo akumulacijo, prek nje investicije, nato pa zunanjetrgovinsko menjava. Primanjkljaja ni mogoče gasiti le s pocenitvijo blaga, ki se pripravlja za prehod čez mejo.

Obtožbo izvoza, ki zaenkrat še ne tekmuje enakopravno s svetovno konkurenco, je treba spremeniti v zahtevo po takih ekonomskih po-

gojih, v katerih izvoz ne bo izgledal kot krivec za težave gospodarstva v razvoju.

Ne samo to: pri vključevanju v svetovne gospodarske tokove bi morali nastopati tudi precej bolj ofenzivno kot doslej – če ne želimo, da nas bodo drugi še naprej potiskali na stranski tir. Primerov, kako se vključevati v mednarodno delitev dela, je v zadnjih letih ničkoliko.

Ko so arabske države – proizvajalke nafte – krenile k izgradnji in začele v temeljih spreminjati svoj gospodarski in kulturni položaj, se je začela prava tekma razvitih industrijskih držav Zahoda, kdo bo dobil „naročila stoletja“, kot imenujejo nekatere velike dolgoročne investicije v teh državah. Francija, denimo, je ob koncu lanskega in ob začetku letošnjega leta sklenila pogodbe v vrednosti 10 milijard dolarjev. Celotna Avstrija, ki nima sodobnejših in večjih industrijskih ter znanstvenih zmogljivosti, je sklenila pogodbe o vrednosti nekaj milijard dolarjev. Da ob tem ne govorimo o Japonski, Sovjetski zvezi ali o nekaterih ameriških večnacionalnih družbah.

Tudi naše gospodarstvo se je vključilo v to tekmo, vendar na njenem repu, s posli manjšega obsega. Ob teh „poslih stoletja“ so dobili naši gospodarstveniki že nekaj koristnih naukov, med katerimi pa je najpomembnejše spoznanje, da se brez združevanja dela in sredstev v velike integracijske celote, ki razpolagajo s sposobnimi strokovnjaki, sodobno tehnologijo ter zadostnimi finančnimi sredstvi, naše gospodarstvo ne more meriti na tujem trgu z znanimi svetovnimi koncerni in družbami. Naši gospodarstveniki ob tem zato upravičeno poudarjajo, da bo treba še marsikaj spremeniti v predpisih, v kreditnih odnosih in nasploh v odnosih do tistih, ki ustvarjajo devize in zmanjšujejo naš plačilni primanjkljaj, ter do tistih, ki devize brezskrbno porabljajo in ga le povečujejo. V. B.

Vse dražje potovanje z letali

Po najnovejši analizi mednarodne organizacije zračnih prevoznikov (IATA) so razmere na svetovnem avionskem tržišču še naprej slabe in velike družbe „plavajo“ med neposrednimi državnimi subvencijami in zmanjševanjem flote, prodajo letal, redukcijami linij itd. Brezobzirna konkurenca in boj za potnike samo poslabšujejo razmere, za katere vsi plačujejo račune, vstevši JAT, ki je poleg tega ekonomsko prizadet tudi s „škarjami“ med domačimi tarifami – le-te so za 50% nižje od podobnih tarif v svetu – ter ekonomskimi tarifami, ki bi bile za domačega potnika nesprejemljive. Zanimivo pa je, da so carine za uvoz letal pri nas večje kot v mnogih drugih državah in da so se pred časom povečale še za 10%!

KOSOVO

Ostra obsodba nezakonnosti

Na razširjeni seji občinskega komiteja ZK Prištine, so ugotovili, da v občini niso dovolj spoštovali zahtev ZK po ekonomičnem poslovanju, večji proizvodnosti, smotrnem vedenju v porabi, posebno investicijski. Tudi nekateri vodilni ljudje v delovnih organizacijah doslej niso niti politično niti kazensko odgovarjali za nezakonito poslovanje. Pri tožilstvu in sodiščih je že nekaj tisoč prijav kazenskih dejanj posameznikov in delovnih organizacij, ki so oškodovali skupnost za več kot 10 milijonov dinarjev. Več kot tisoč občanov neredno ali sploh ne plačuje stanovanjske najemnine, električne energije, vode, davčnih in drugih obveznosti, kar pomeni, da je več deset milijonov dinarjev zunaj družbene blagajne. Komite je ostro kritiziral tudi organe uprave, ki niso učinkovito preganjali nezakonitih pojavov. V programu aktivnosti, ki so ga sprejeli na seji, poudarjajo, da morajo vsi nosilci negativnih pojavov odgovarjati moralno, politično in kazensko, vstevši z odstranitvijo s funkcije, z delovnega mesta in iz delovnega kolektiva. V tem smislu so dali priporočila skupščini občine, od organov tožilstva in sodstva ter uprave pa zahtevajo hitrejšo in učinkovitejšo ukrepanje.

HRVAŠKA

Kdo je upravičen do solidarnostnih stanovanj

Katere delovne organizacije lahko dobijo sredstva iz solidarnostnega stanovanjskega sklada: ali tista, ki imajo nizek dohodek na zaposlenega, ali pa bi bilo bolje opraviti selekcijo glede na to, kaj je vzrok tako nizkemu dohodku.

Na tako zastavljeno vprašanje navaja primer ladjedelnic v Splitu, ki že več let vplačuje v solidarnostni sklad, pa doslej ni dobila še nobenega stanovanja. Čeprav je njenih 2000 delavcev

brez stanovanja, od tega 1200 mladih. Zato so na seji IK CK ZK Hrvaške, pa tudi drugod upravičeno poudarjali, da imajo v primeru, če ostane nizek osebni dohodek glavni kriterij za pridobitev stanovanjske pravice do stanovanja iz solidarnostnega sklada, lahko prednost delavci iz tistih delovnih organizacij, ki imajo nizek dohodek zaradi slabega dela. To pa ni ne pravilno niti ne v skladu z načelom delitve po delu.

te dni
so rekli

MARJAN OROŽEN, republiški sekretar za notranje zadeve, na seji zborov Skupščine SRS:

Žal so posamezni, tako imenovani poslovno sposobni gospodarski voditelji, ki so gradili na koristnih malverzacijah, potvarjanju dokumentacije in drugih nezakonitih postopkih, uspeli pridobiti v očeh delovnega kolektiva ugled in spoštovanje. To govori novejši primer nekaterih ljudi iz OZD „Jadran“ Sežana, ki so očitno čisto pomislili razlike med pojmovanjem družbene in zasebne lastnine, za kar bodo odgovarjali po zakonu. Res pa je tudi, da so delavci povsod tam, kjer so jim bile stvari pravilno pojasnjene, vedno podprli akcijo za red in zakonitost. Jasno je, da dobivajo ti problemi v sicer zaostrenih gospodarskih razmerah še širše razsežnosti, nudijo možnost, da bi posamezni kolektivi v določenem trenutku lahko postali plen tehokratov, birokratov ali demagogov, ki bi potiskali ljudi v kake nepremišljene akcije, v katere bi se lahko vmešali tudi drugi interesi.

EMIL LUDVIGER, član ZIS in zvezni sekretar za zunanjo trgovino, na skupščini zvezne gospodarske zbornice:

Boj za stabilizacijo gospodarstva in menjave s tujino terja organizirano in povezano družbeno akcijo in nikakor ni mogoče pričakovati kakih odrešilnih ukrepov federacije.

Mnoge gospodarske veje so podprle ukrep povezave uvoza in izvoza in hkrati zahtevale, da bi ta ukrep selektivno uresničevali, ob tem pa se previloma potegovala za to, da bi bile prav one izjema. Domači proizvajalci bi se morali sami prilagajati novim razmeram na tujem tržišču. V nasprotju s tem imamo danes še vedno visoke domače cene nekaterih proizvodov, čeprav so se svetovne cene, po katerih so se naše formirale, že davno znižale. Nekateri domači proizvajalci surovin raje celo zmanjšujejo proizvodnjo ali pa si delajo zaloge, namesto da bi surovine pocenili in tako utrli pot tudi izvozu.

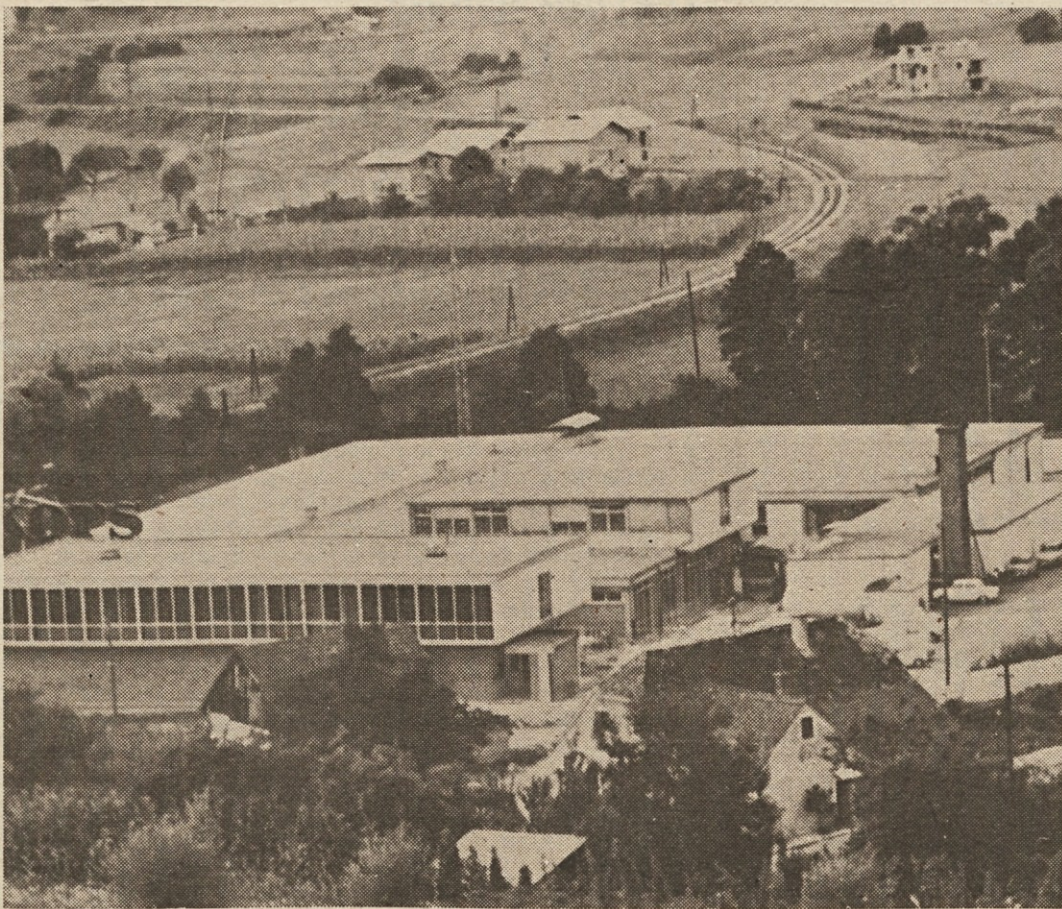
BORIS ŠNUDERL, predsednik odbora zbora republik in pokrajin za gospodarske odnose v tujino, v izjavi za „Delo“:

Zdi se mi, da bi morali hitro razmisliti o potrebi po spremembi našega ravnanja po položaju, ko slabe vremenske razmere neugodno vplivajo na kmetijstvo in ko moramo s povečano angažiranostjo v turizmu zagotoviti več deviz, ki jih nujno potrebujemo za izravnavo primanjkljaja v trgovinski bilanci naše države. Turizem je naša komparativna prednost. Za letošnjo sezono je značilno to, da je mogoče opaziti veliko konjunkturo. Mnogi turisti iz zahodnoevropskih držav bi želeli iz različnih vzrokov počitnice preživeti v naši državi, vendar pri nas nimamo dovolj hotelov in drugih zmogljivosti, zato sredi sezone oziroma julija in avgusta ne moremo sprejeti večjega števila turistov. Menim, da bi morali spremeniti ravnanje: če naši številni domači turisti ne bi letovali julija in avgusta, temveč prej ali kasneje in če bi začetek šolskega leta odložili za mesec dni, bi lahko s tujim turizmom zaslužili dodatnih 200 milijonov dolarjev. Številni domači turisti pa bi pred sezono ali po njej letovali pod ugodnejšimi pogoji. Tukaj bi morali poiskati in izrabiti možnosti.

EKSPEDITIVNOST

Te nujne akte, dragi kolega, vam bom dostavil takoj, ko pride kurir!

KORS – ROGAŠKA SLATINA

Poleta jim ne manjka

Skoraj na vseh področjih gospodarskega življenja srečamo mnogo samorastnikov, ki so zrasi skoraj iz nič ter se razvili v pomembne gospodarske subjekte. Ena takih delovnih organizacij je tudi „KORS“ – Konfekcija in oblačila Rogaska Slatina, ki je nastala pred 26. leti z združitvijo majhnih obrtniških delavnic. Pot, ki jo je prehodil delovni kolektiv „KORS“, ni bila lahka, saj se je stalno srečeval z močno konkurenco neurejenimi razmerami na tržišču, pa tudi s pomanjkanjem organizacijskih in tehnoloških prijemov za sodobno proizvodnjo. Kljub vsemu pa je kolektivu „KORS“ uspelo ne le povečati proizvodne zmogljivosti in zaposliti precejšnje število novih delavcev, pač pa tudi optimalizirati obseg proizvodnje in izbrati takšen proizvodni program, ki je tržno zanimiv in uspešen doma in na tujem. Današnji 460-članski kolektiv „KORS“ proizvaja različne vrste plaščev, hlače za oba spola in vseh starosti in športno opremo.

Zelo pomemben mejnik v dosežanem razvoju KORS je leto 1968, ko se je kolektiv preselil v nove proizvodne prostore. V tem letu je kazalo, da je delovna organizacija s preselitvijo že dosegla svoj optimalni obseg, toda že v naslednjih letih je postalo očitno, da je razvoj presegel tudi najbolj optimistične načrte. Kolektiv se je odločil za nove investicijske naložbe ter pred tremi leti dodal prvotnim 2200 kvadratnim metrom zaprtih proizvodnih površin še novih 2500 kvadratnih metrov. Tudi število zaposlenih se je povečalo od 156 delavcev v 1968. letu na 280 v 1972; letos pa šteje kolektiv „KORS“ že 460 zaposlenih in od tega kar 84 odstotkov žensk.

Povsem normalno je, da današnji razvoj neke delovne organizacije ne more temeljiti samo na količinskem povečevanju proizvodnih zmogljivosti, povečevanju števila zaposlenih ter na ta račun povečevanja obsega proizvodnje in rasti celotnega dohodka. Vse bolj prevladuje v logiki razvoja dejavnik kakovosti, ki zahteva dobro in sodobno tehnologijo, sposobne kadre, prodajno dober izbor izdelkov in take organizacijske prijeme, ki omogočajo zaposlitev vseh proizvodnih zmogljivosti in prodajo blaga. Prav temu so v KORS posvečali vseskozi mnogo pozornosti in nedvomno je to tudi vzrok za uspešnost na domačem in tujem trgu.

UGODNI REZULTATI

Lani je kolektiv „KORS“ ustvaril 75 milijonov dinarjev celotnega dohodka, letos pa se bo ta številka povzpela že na 95 milijonov ob le 50 novih delavcih. Sicer pa si oglejmo nekaj podatkov iz poslovnega poročila o gospodarjenju za minulo leto, saj nam bodo te številke najbolj jasno orisale podobo o gospodarju. Celotni dohodek je bil lani v primerjavi s predlanskim letom večji za 25 odstotkov, porabljena sredstva za 21 odstotkov, dohodek za 3 odstotke, ekonomičnost za 4 odstotke in rentabilnost za 12 odstotkov. Tudi produktivnost je zelo narasla, saj se je povečala kar za 14 odstotkov. Akumulativnosti, se je povečala za 12 odstotkov. Lanski ostanek dohodka znaša blizu 9 milijonov dinarjev, sredstva iz obvezne in pospešene amortizacije pa so večja za 128 odstotkov.

Zelo ugodne rezultate dosegajo

v KORS tudi v izven saj je le-ta že lani predstavljal 30 odstotkov celotnega dohodka. Izvorna usmeritev te delovne organizacije postaja vse bolj eden najpomembnejših dejavnikov poslovne politike, saj se bo letos izvoz v Zvezo republik Nemčijo in ZDA povečal za 40 odstotkov, kaj kmalu pa mora KORS postati pretežni izvoznik z najmanj 60 odstotki celotnega dohodka. Že dosedanja poslovni stiki in izkušnje s stalnimi tujimi poslovnimi partnerji prepričujejo, da bo KORS na tej poti uspel, kljub temu da se tudi sam srečuje s precejšnjimi težavami pri izvozu, kar je posledica disaritet v nacionalnih valutah in tudi premajhne stimulacije izvoza v našem gospodarstvu. Prav je, da ob tem tudi omenimo pozitivno bilanco v zunanji trgovini KORS, saj uvaža le 10 odstotkov reprodukcijskega materiala, in to predvsem iz vzhodnih dežel.

Ko smo direktorja KORS Antona Tepeža zaprosili za kratko očno lanskih poslovnih rezultatov, nam je odgovoril: „Glede na razmere, v katerih smo gospodarili lani, so naši poslovni rezultati relativno ugodni. Vsekakor so tudi posledica prejšnjih investicijskih naložb v povečevanje in modernizacijo tovarne, vendar pa še vedno miso taki, kot jih pričakujemo. Šele letos bomo dosegli optimalno zaposlitev, prav tako pa bomo tudi z novo organizacijo lahko tako organizirali vse proizvodne faze, da bodo sinhronizirane in dejale mnogo boljše učinke. Seveda se je potrebno ob tem tudi zavedati, da smo v zadnjih dveh letih zaposlili precejšnje število novih delavcev in najmanj eno leto traja, da le-ti dosežejo takšno produktivnost, kot jo predvidevamo z našimi normativi.“

Vse kaže, da bodo lahko v KORS letos in predvsem v naslednjih letih dosegali še boljše rezultate, saj so samoiniciativnost in tudi samodopovedovanje, če je potrebno, ter samozavest odlike kolektiva. Kljub temu pa tudi v KORS niso zadovoljni s pogoji gospodarjenja, saj jih poleg stagnacije na tržišču, ki jo opažajo v zadnjem času, nelikvidnost čedalje bolj pesti. Kolektiv KORS ima kar šestkrat večje terjatve do kupcev, kot pa znašajo njegove obveznosti do dobaviteljev; zato ni čudno, če se pritožujejo nad neodgovornostjo pri poravnavanju obveznosti.

S svojim stabilizacijskim programom so se delavci KORS odločili čim bolj nevtralizirati zunanje vplive na gospodarjenje s povečevanjem produktivnosti, optimalizacijo zalog reprodukcijskega materiala in surovin ter selekcijo kupcev. Tudi spremembe proizvodnega programa imajo pri tem pomembno mesto, saj morajo biti njihovi izdelki vedno kvalitetni in oblikovno dovršeni.

NOVA SAMOUPRAVNA ORGANIZIRANOST, SPODBUDA ZA BOLJŠE GOSPODARJENJE

Kolektiv KORS sodi po številu zaposlenih med srednje, če ne manjše kolektive v svoji panogi. Organiziran je v organizaciji združenega dela brez temeljnih organizacij. S tem pa seveda nikakor ne moremo trditi, da v KORS niso posvetili veliko pozornosti uveljavljanju ustavnih načel. Vse širši krog delavcev sodeluje v procesu samoupravnega odločanja, prav posebno vlogo v obveščanju in oblikovanju stališč pa imajo delovne skupine, ki so hkrati tudi osnova sindikalne organiziranosti, saj so po eni strani delegatska baza, po drugi pa učinkovita oblika za izmenjavo mišljenj.

Tudi družbenopolitične organizacije so v zadnjih treh štirih letih postale nosilke naprednih prizadevanj v kolektivu. Dobri gospodarski rezultati nas o tem prepričujejo, poleg tega pa nosijo tudi glavno breme na področju strokovnega in družbenopolitičnega izobraževanja delavcev.

KORS se je v zelo kratkem času prebil v kvalitetnega in izvorno usmerjenega proizvajalca konfekcije pri nas. To mu je uspelo ne samo zaradi modernizacije in uvažanja sodobne tehnologije v proizvodnji, pač pa tudi s stalnim povečevanjem števila strokovnjakov, ki so danes nepogrešljivi člen v sodobni proizvodnji. Ob vsem tem pa v kolektivu niso pozabili tudi na družbeni standard. Zadnje čase postaja reševanje stanovanjskih problemov vse bolj učinkovito, saj so lani zgradili 24-stanovanjski blok in za vsako leto vnaprej predvidevajo nakup od pet do sedem stanovanj. Kljub temu, da akutnih problemov zaradi pomanjkanja stanovanj ni, pa so v KORS zavedajo, da je njihov kolektiv mlad in da bodo potrebe po stanovanjih naraščale.

Ob koncu našega zapisa o KORS iz Rogaske Slatine naj še povemo, da bo kolektiv v bodoče še več pozornosti posvečal specializaciji proizvodnje, avtomatizaciji in predvsem izboljšanju delovnih razmer. Trenutno so proizvodne zmogljivosti zaokrožene, razmišljajo pa tudi o gradnji novih obratov v tistih krajevnih skupnostih, kjer je še precej nezaposlenih. Ne zaspiti na lovorikah, ampak čedalje več in bolje proizvajati ter že danes razmišljati o jutri, je geslo tega kolektiva.

E. P.

IZ DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE BAZENSKE TEHNIKE IN KOVANIH IZDELKOV JEKLO RUŠE

Temeljna obnova — pogoj za tehnološko izboljšanje proizvodnje

V soteski Lobnice v Rušah pri Mariboru že 132 let zveni jeklo. Od starih kovaških nakoval je ostalo bore malo. Dediščina lobniških kovačev je bogatejša: 350 in 400-tonske stiskalnice za kovaške izdelke in najsodobnejša tehnologija za proizvodnjo novih programov vodno procesne tehnike.

Kovano orodje, utopni odkovki in kmetijska mehanizacija ali elementi proizvodnje klasičnega programa niso več edini izdelki 360-članskega delovnega kolektiva organizacije združenega dela JEKLO RUŠE, ki je začrtal svoje mesto in nadaljnjo pot v sestavljeni organizaciji združenega dela FUZINAR. Priprave za filtriranje in dezinficiranje voda ter armature in rezervoarji iz nerjavečega jekla so novi izdelki, ki so ponos delavcev Jekla. Razvijal pa se je tudi proizvodni postopek starih programov. Program sekir ali proizvodni program 1 izvira iz pravega kovaškega ročnega dela, ki pa se je iz leta v leto izboljševal tako glede tehnologije, delovnih razmer kot tudi z novimi stroji. Skoraj vsa težka fizična dela so zamenjali s strojnimi, kar je neizpodbiten dokaz boljše in večje proizvodnje. Kljub temu pa delavci v proizvodnji sekir še niso zadovoljni. Boljša kvaliteta orodja, še sodobnejša tehnologija in boljše izkoriščenost strojev so glavne naloge, ki jih prinaša prihodnost. Večletno tradicijo ima tudi proizvodni program 2 – utopno kovanje, ki pa je po obsegu precej manjše od proizvodnje sekir. Program 3 – kmetijska mehanizacija, je zadnji od klasičnih programov, ki pa se v tovarni vse bolj uveljavlja. Kosilni greben, ki jih po lastni tehniški dokumentaciji izdeluje tovarna, so vedno bolj iskani izdelki na domačem trgu in pri tujih kupcih.

1973 in 1974 – LETI SANACIJSKIH UKREPOV

Prvi del sanacijskega razvojnega programa, ki so ga začeli izvajati v letu 1973, je bil uspešno opravljen lani, glavna pridobitev pa so novi proizvodni programi 4, 5, 6 in 7. Vlaganje v prvi del sanacije je bilo najtežje, ker ni bilo mogoče vložiti večjih sredstev v modernizacijo proizvodnega procesa oziroma v nove proizvodne zmogljivosti, ampak je bilo potrebno nameniti večji del sredstev v tovarniško infrastrukturo – v ureditev celotne kanalizacije in asfaltiranje dvorišča ter dovozne ceste. Poleg te neproduktivne, vendar nujne investicije so morali delavci JEKLA vlagati še v dva prav tako neproduktivna namena. Zgraditi so morali novo centralno skladišče in kupiti 11 družinskih stanovanj za delavce kot nadomestilo za porušene hiše ob tovarni. Tako so lahko le tretjino vrednosti investicijskih vlaganj pravega dela sanacije namenili za neposredno modernizacijo proizvodnje, kar pa je bilo za zastarelo tehnologijo in za nefunkcionalnost delovnih prostorov premalo, kljub temu pa dovolj, da pomeni prva etapa sanacije v 132 letih največjo prelomnico v razvoju tovarne.

PROIZVODNJA VSEH NOVIH PROGRAMOV BO STEKLA DO LETA 1977

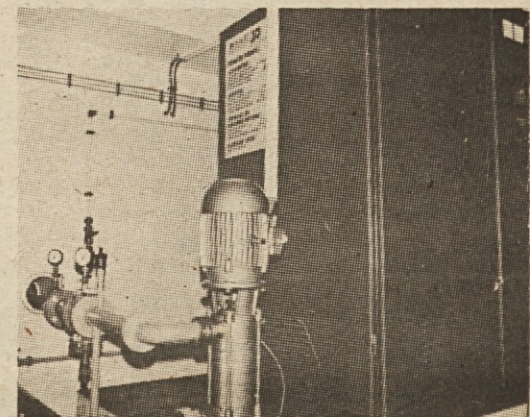
Nadaljnje rekonstrukcije starega dela tovarne bodo usmerjene v novogradnje proizvodnih prostorov za program kmetijske mehanizacije in za nove programe. V letih 1973 in 1974 je začela proizvodnja programov 4 in 5 – armatur in rezervoarjev iz nerjavečega jekla in bazenska filtrirna in dezinfekcijska tehnika. Vrednost proizvodnje novih programov je znašala 1973. letu 3 milijone 209 tisoč dinarjev, v letu 1974 pa že 7 milijonov. V letošnjem letu so začeli s proizvodnjo vodovodno filtrirne in dezinfekcijske tehnike, kjer predvidevajo vrednost proizvodnje 1.002.000 dinarjev. Realne planirana vrednost direktne proizvodnje novih programov znaša v 1975. letu 20 milijonov 320 tisoč dinarjev, planirana vrednost klasičnih in novih programov pa skupno 87 milijonov 591 tisoč dinarjev. Ob koncu drugega dela sanacije predvidevajo delavci Jekla v Rušah proizvodnjo novih programov v vrednosti 48,5 milijona, skupna vrednost proizvodnje sta-

rih in novih programov pa naj bi se močno približala 144 milijonom dinarjev.

Sanacijsko razvojni program tudi predvideva, da bi v perspektivi ne zmanjševali programov 1, 2 in 3, to so klasični programi, pač pa bodo težili k temu, da bodo iz leta v leto povečevali proizvodnjo novih programov. Po končanem razvojnem obdobju naj bi bili leta 1977 klasični programi večji od dosedanjih, vendar naj bi njihova udeležba v celotni tovarniški proizvodni strukturi ne bila več 95 odstotkov, ampak vsega 30 % do 40 %. To bo namreč omogočilo podjetju, da bo kljub znatnemu preusmerjanju lahko nadaljevalo s tradicionalno proizvodnjo kovanih izdelkov in tako zaposlovalo delovno silo, ki se je generacijsko razvijala vse od leta 1840 do današnjega dne.

SANACIJSKI UKREPI TERJALI 13 MILIJONOV

Od leta 1973, ki pomeni pričetek sanacije tovarne, so vložili v osnovna in obratna sredstva 13 milijonov dinarjev; 8 milijonov 650 tisoč dinarjev, k čemu jih vlo-

Avtomatsko OZONSKO POSTROJENJE mestnega vodovoda Idrija, ki je istočasno tudi prva tovrstna dezinfekcija na vodovodnem objektu v Jugoslaviji.

žili v obratna sredstva, so strogo porazdelili po proizvodnih programih.

Sanacijska dela so v letu 1973 nekoliko negativno vplivala na celotni dohodek tovarne. Dosežena vrednost celotnega dohodka je namreč za skoraj 4 milijona dinarjev zaostala za planirano vrednostjo. Že v 1974. letu pa so očitni rezultati sanacijskih ukrepov. Dosežena vrednost celotnega dohodka je za več kot dva milijona presegla načrtovano vsoto. Tako so ustvarili dobre tri milijone dinarjev ostanka dohodka, ki so ga skoraj v celoti namenili za sklade podjetja. V letošnjem letu pa načrtujejo za skoraj 10 milijonov din ostanka dohodka. Od te vsote bodo namenili skladom podjetja dobrih 8 milijonov. Številke torej dokaj zgovorno potrjujejo pravilno izbrano pot in dobro začrtan sanacijsko razvojni program.

Vpliv sanacijskih ukrepov se odraža tudi na izvozu, ki sicer zajema približno 10 % celotne proizvodnje. Vrednost izvoza se bo letos v primerjavi z lanskimi 3 milijoni in pol skoraj podvojila. Z uveljavitvijo novih programov se je povečalo število kadrov z visoko in višjo izobrazbo, poprečni čistitveni dohodek pa se je dvignil na 3560 dinarjev v maju letos. S posodabljanjem tehnoloških procesov potrebujejo vedno več strokovnih kadrov, zato so delavci JEKLA ob številnih štipendijah za visoke in višje šole razpisali še 45 štipendij za direktne proizvajalce. Organizirali pa bodo tudi interno izobraževanje za profile, ki jih šole ne oblikujejo.

EDVARD PUKŠIČ

Proizvodnja avtomatskih filtrirnih naprav za bazene z morsk, termalno in sladko vodo

IGOR DOLENC je bil rojen 1941. leta v Poljanah nad Škofjo Loko, kjer je tudi hodil v osnovno šolo. Svoje poklicno šolanje je nadaljeval v Ljubljani, kjer se je izučil za litografskega risarja v Ljudski pravici. V tem kolektivu je delal trinajst let, kasneje kot reprofotograf. Dolenc se je zelo zgodaj ogrel tudi za slikarstvo. Svojega prvega mentorja je našel v rojaku, akademskem slikarju Ivetu Šubicu, svoje prve risbe pa je objavil v некоč tako zelo razširjeni mentorski mladinski reviji „Mlada pota“. Te dni razstavlja Dolenc v prostorih ljubljanskega Kluba književnikov in predstavlja se kot svojevrsten moderen krajinar.

»Malo svojega miru želim dati tudi drugim«

V novem naselju na koncu Viča živi slikar Igor Dolenc. Ko sem stopila v njegovo stanovanje, se mi je takoj vsilila še ena kritična misel na račun modernih stanovanj. Človek še slike nima kam obesiti! Po stenah v predsobi in dnevnici sobi visi deset, mogoče petnajst slik različnih velikosti, toda še enkrat toliko in še več jih sameva v kotu.

— Do zdaj sem nastikal okoli dvesto slik. Tiste, ki jih ne vidite tukaj, so v kleti, mi odgovori prijazni slikar na moje prvo vprašanje, ki je ob pogledu na to množico slik prišlo kar spontano.

Tako sproščeno poteka najih pogovor tudi naprej, saj se Igor Dolenc kar razživi, ko pripoveduje o svojih slikah.

Vsaka stvar ima svoj začetek, zato sem ga vprašala, kdaj je začel slikati.

— Prve moje slike so bile objavljene v Mladih potih, že leta 1960 pa sem imel prvo razstavo v Klubu poslancev. Zgodnja dela so bila naivno obarvana.

Tej razstavi je sledil več kot desetletni molk. Ali v tem času niste slikali?

— Šele pred dobrima dvema letoma sem spet prijel za čopič. Bolj sem se posvečal svojemu poklicu in družini, vendar mi je ta premor, lahko bi rekli, koristil. Če bi slikal takrat naprej, bi ostal naivec, tako pa je v meni

dozorelo doživljanje pokrajine, ki jo zdaj upodabljam.

Nepotrebno bi bilo vprašanje o motiviki. Slike na stenah povedo vse. Glavni motiv sta Sorško polje s kozo in Poljanska dolina s plešastim Blegošem.

Ali se dostikrat vračate v Poljansko dolino? Imate tam svoj atelje?

— Pogosto zaidem tja gor, skoraj vsak teden. Vsakokrat najdem v divji in čisti pokrajini nekaj novega, čeprav jo že tako dolgo poznám. Sprehodi v zgodnjih jutranjih urah ali pa zvečer

— Pogosto zaidem tja gor, skoraj vsak teden. Vsakokrat najdem v divji in čisti pokrajini nekaj novega, čeprav jo že tako dolgo poznám. Sprehodi v zgodnjih jutranjih urah ali pa zvečer

I. Dolenc, Kozolci, olje, 1975

me navdušujejo, saj takrat narava pokaže svoje najlepše barve. Videti bi morali tiste meglice, ki se zgodaj zjutraj vlačijo po dolinah! Pravi in vstane ter med kupom slik izbere eno, ki mi da takoj čutiti, da kaj takega lahko vidi samo nekdo, ki zgodaj vstaja.

— Tale je najnovejša. Če pogledate tišto na steni, ki je ena prvih, takoj opazite razliko. Tam so še hiše, slika je polna, s temi novimi pa hočem pričarati mir.

Zagledam se v belino pred sabo, najprej me stisne pri srcu, saj se ne bi rada sama znašla sredi zasneženega polja, potem se s pogledom preselim na steno, kjer visi slika v drugačnih barvah. Malo zelene trave, po travniku pa se vije pot, ki te kar vabi, da bi stopil na sliko.

— Tukaj sem spet poskusil nekaj novega. Smrek nisem delal s čopičem, ampak s kemičnim svinčnikom. To jim daje mehko.

Gledam tukaj po stenah in vidim slike različnih velikosti in oblik. Koliko časa pa slikate eno sliko?

— Vse je odvisno od moje razpoloženja. Včasih delam tudi več slik hkrati. V glavi imam toliko idej, da vseh ne morem spraviti na eno platno. Skiciram jih, potem jih pa dopolnjujem, znova in znova nanašam barve, dokler ne čutim, da je to tisto, kar sem začutil v naravi. Pomagam si tudi s fotografijo, saj skoraj nikoli ne slikam zunaj. Zunaj si mogoče napravim samo skico, osnovo, sliko pa potem obdelam doma v kuhinji. Tukaj, v okviru svoje družine najlaže delam.

Lansko leto ste imeli razstave v Lipici, v Kranjski gori in v hotelu „Kompas“ in v

salonu pohištva „Novi dom“. Razstavljali ste tudi v tovarni Lek in na občnem zboru Slovenskega zdravniškega društva na Bledu. Ali pripravljate še kakšno razstavo?

— Nekaj slik sem kar pustil v hotelu Kompas, kjer mislim, da lepo poživijo hotelske prostore.

Na razstavi na Bledu sem z veseljem ugotovil, da moje slike res dajejo ljudem tišto, kar sem jim želel dati — malo miru. Ob skikanju se sam spočijem, pomirjajo me in to človek potrebuje.

Zdaj pripravljam razstavo v Klubu književnikov. Slike bodo na ogled cel mesec. Ker mora biti razstava pripravljena do sobote, danes je pa že četrtek, moram kar pohiteti. Narediti moram še nekaj okvirov in slike uokviriti. Pravzaprav mi okvire po moji zamisli naredi mizar, jaz dodam še notranji rob.

Kakšne možnosti ima po vašem mnenju človek v naši družbi, ki se poleg svojega poklica ukvarja z umetnostjo?

— Če dobro premislim, je slikanje kar draga zadeva, platno in barve veliko stanejo, kdor se hoče ukvarjati s slikanjem, se mora marsičemu odpovedati, pa tudi zaslužiti mora kar dosti.

Dolenc je napravil odmik od naive in se povzpел do mikavnega slikarja pejzažista. Vse svoje krajine gradi z izredno skopimi sredstvi, kjer ni veliko pripovedi v smislu starega krajinarstva. V svoji pripovedi se omejuje le na najbistvenejše znake, ki nosijo svoj pomen in so važni za slikarjevo izpoved. To je klen slikarski jezik, včasih skoraj pust, a prav v tem svojevrsten in privlačen.

Stanka Ritonja

LJUBLJANA-BEŽIGRAD

Zaostanek le pri podpisovanju

Ljubljanska občina Bežigrad sodi med tiste slovenske občine, v katerih največ organizacij združenega dela oziroma temeljnih organizacij združenega dela še ni podpisalo samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za štipendiranje študentov in učencev. K sporazumu je pristopilo 90 odstotkov delovnih organizacij, odstotek glede na število zaposlenih pa je prav gotovo že višji, saj med 18 delovnimi organizacijami, ki še niso podpisale sporazuma, prednjačijo tiste z manjšim številom zaposlenih. Zanimiv pa je podatek, da so v zadnjih treh mesecih sporazum podpisale le štiri organizacije združenega dela. To kaže, da nosijo del krivde tudi družbenopolitične organizacije in občinska skupščina, ki so se v zadnjem četrtletju premalo angažirale na tem področju. Poglavitne vzroke za razmeroma nizek odstotek podpisnikov pa je seveda treba iskati v delovnih organizacijah, zato smo obiskali nekatere tistih, ki so na seznanu „nepodpisnic“.

Sporazuma niso podpisale kar tri temeljne organizacije združenega dela OZD Lesnine: TOZD notranja trgovinska prodajna mreža, TOZD izvoz in TOZD Pristan, biro za gradnje. V Pristanu je le 12 zaposlenih, njihovo delo je večinoma teren-sko, tako da je problem že sklicati zbor delovnih ljudi. Poleg tega pa so kar pretižano „varčni“ in usmerjeni predvsem v kratkoročno naložbo, tako da zunanje novosti le počasi prodirajo do njih. Zato bo potrebna poživitev sodelovanja z drugimi TOZD Lesnine pri reševanju teh vprašanj, pri tem pa bo zlasti pomembna usklajevalna dejavnost družbenopolitičnih organizacij. V prvih dveh TOZD Lesnine pa so na zborih delovnih ljudi že sklenili, da pristopijo k samoupravnemu sporazumu in celo določili podpisnike. Tu pa se je zataknilo. Njihova zaposlenost, morda tudi pozabljivost, je glavni vzrok, da sporazum formalno še ni podpisan, saj za Lesnino že velja in so ga vnesli tudi v interne akte. Kljub temu, da Lesninarji čutijo potrebo po kadrih in drugih področjih dejavnosti, pri katerih sodelujejo kot podpisniki samoupravnih sporazumov, pa jih skrbi predvsem podatek, da je indeks zakonskih obveznosti in obveznosti, ki jih nalagajo samoupravni sporazumi, pri njih v prvem tromesečju letos glede na enako obdobje lani kar 460.

Tudi na zboru delovnih ljudi delovne organizacije Kuverta so soglasno sprejeli sklep o podpisu samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za štipendiranje in tako so že nakazali sredstva za prvo polletje, za lanskih šest mesecev pa denarja ne bo, ker takega izdatka niso predvideli. Tudi oni so določili delegata, ki naj bi samoupravni sporazum podpisal — vendar se je njegov podpis najbrž izgubil v množici samoupravnih sporazumov, ki so jih takrat sprejemali...

Gasilska brigada Ljubljana je organizacija, ki svojih storitev neposredno ne zaračunava, zato dolgo niso vedeli, ali bodo podpisali sporazum ali ne, saj jim je za to primanjkovalo sredstev. Ko pa je denar zagotovila mestna skupščina Ljubljana, so 27. junija (v Delavski enotnosti smo objavili stanje na dan 18. junija) nakazali prispevek za celo leto. Sklep o tem so soglasno sprejeli na seji delovne skupnosti.

Podoben problem: tare tudi Družbeno prehrano Bežigrad, ki se pripravlja na investicijo, tako da v zadnjem času zelo skrbno gospodarijo z denarjem in sle-

dijo na vsakem koraku. Zato so tudi dolgo kolebali in premišljevali, končno pa so le nakazali denar od 1. januarja do julija, direktor pa je pooblaščen za podpis sporazuma.

Iz zapisnika sestanka zbora delovnih ljudi Zavoda za usposabljanje slušno in govorno prizadetih TOZD Učne delavnice z dne 24. septembra lani je razvidno, da so soglasno sprejeli predlog direktorja, naj sporazuma ne podpisajo. So namreč organizacija posebnega družbenega pomena in ker zaposlujejo nad 40 odstotkov gluhih, pogosto prosijo za oprostitve plačevanja nekaterih prispevkov. Tako so skupščino občine zaposlili za opustitev plačevanja prispevka za štipendiranje, odgovora pa niso prejeli. Zapisati pa je treba, da se niso obrnili na pravi naslov, saj edino skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma lahko delovno organizacijo začasno oprosti obveznosti plačevanja prispevka.

V organizaciji združenega dela Tehnika, ki ima sedež v občini Ljubljana-Center, so se dogovorili, da bodo vse TOZD prispevale sredstva v to občino — zato tudi TOZD industrija betonskih izdelkov za Bežigradom ni in ne bo podpisala samoupravnega sporazuma o štipendiranju v občini Bežigrad. Sredstva namreč že redno odvajajo v občino Center.

Razvidno je torej, da vse delovne organizacije dobro poznajo potrebo kadrovanja in so za to pripravljene tudi združevati sredstva. Da pa le ni vse tako, kot bi bilo treba, so vzroki tako v organizacijah združenega dela kot v družbenopolitičnih skupnostih. V prvih je treba kritizirati samoupravno skrb, za druge pa velja, da imajo preveč formalen pregled nad uresničevanjem samoupravnega sporazuma o štipendiranju. Premajhno vlogo pa ima kot kaže tudi skupna komisija podpisnic sporazuma, ki bi morala natančneje analizirati uresničevanje družbene akcije o štipendiranju, težave, ki pri tem nastajajo, ter načrtovati nadaljnje delo na tem področju. Kljub temu pa je dejstvo, da se sredstva za Bežigradom zadovoljivo stekajo in tako je skupna komisija podpisnic samoupravnega sporazuma o štipendiranju učencev in študentov odobrila v šolskem letu 1974/75 po predpisanih kriterijih 161 štipendij. Pomembna oblika izenačevanja materialnih možnosti za študij v občini Ljubljana-Bežigrad torej postaja stvarnost.

Stane Droljc

VINKO TRINKAUS

VELIKA STAVKA

V založbi ČZP Delavska enotnost lahko takoj dobite knjigo — delavski roman Vinka Trinkausa VELIKA STAVKA.

Knjiga je vezana v platno in opremljena s ščitnim ovitkom. Format je 15 x 22 cm, obsega pa 372 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

Kredit za gradnjo elektrarne

Predstavnica Mednarodne banke za obnovo in razvoj in predstavnik jugoslovanske vlade sta podpisala pogodbo o kreditu v znesku 70 milijonov dolarjev, s katerim Mednarodna banka sodeluje v razvoju jugoslovanskega elektrogospodarstva. S temi sredstvi naj bi financirali predvsem hidroprojekt Buk-Bijela na Drini. Ocena Mednarodne banke v zvezi s kreditom navaja, da ima Jugoslavija možnost za proizvodnjo 64 milijard kwh električne energije letno, doslej pa porablja le 30 % teh zmogljivosti.

Naše sodelovanje z Japonsko

Minuli mesec je obiskala Jugoslavijo doslej največja delegacija japonskih gospodarstvenikov. Imeli so pogovore v Beogradu, Zagrebu in Ljubljani.

Na razgovorih so razpravljali o štirimesečni menjavi med Jugoslavijo in Japonsko. V menjavi je prišlo do zaostajanja, čeprav izvoz japonskih izdelkov v Jugoslavijo močno narašča. V zvezi s tem so opozorili na potrebo po skupnih prizadevanjih za povečanje izvoza jugoslovanskih izdelkov na Japonsko. Govorili so tudi o nadaljnjem razvijanju proizvodno tehnične kooperacije in o sodelovanju na tretjih trgih, o skupnih naložbah itd. Japonski gospodarstveniki so se zanimali tudi za kmetijsko živilsko industrijo. Končno so omenili več možnih projektov, predvsem na področju proizvodnje aluminija in niklja. Ob koncu so se dogovorili, da bi se morali resno pripraviti na tretje zasedanje gospodarskih delegacij, ki bo prihodnje leto v Tokiu.

Gospodarsko sodelovanje z Bolgarijo

Konzorcij jugoslovanskih in bolgarskih bank je na nedavnem zasedanju v Jugoslovanski investicijski banki sklenil povečati delovni program, ki je doslej obsegal kreditiranje poslov dolgoročnih proizvodnih kooperacij in specializacij med jugoslovanskimi in bolgarskimi podjetji. Razširitev vključuje kreditiranje in druge skupne akcije dolgoročnega poslovnega sodelovanja, posle v zvezi z izvozom celotnih objektov, posameznih strojev in opreme, kakor tudi izvoz na tretji trg.

Z odločitvijo konzorcija so odprli nove kreditne povezave v znesku 15 milijonov dolarjev z vsake strani. Prek konzorcija poteka uresničevanje dveh pogodb v vrednosti 16,4 milijona ameriških dolarjev, ki zahtevata posle dolgoročne proizvodne kooperacije. Z jugoslovanske strani sodelujeta v teh poslih Rade Končar iz Zagreba in EI iz Niša. Gre za proizvodnjo avtomatskih zaščitnih stikal in pralnih strojev.

Podpora koprski rafineriji

Mešani jugoslovansko-zahodnonemški komite za gospodarsko, industrijsko in tehnično sodelovanje je izmenjal mnenja ter informacije o možnostih za nadaljnje širjenje gospodarskih odnosov z Jugoslavijo, prav tako pa so člani komiteja spregovorili tudi o širših oblikah kooperacije med obema državama. Le na ta način naj bi odpravili primanjkljaj v znanjetrovinski menjavi med ZRN in Jugoslavijo, ki sedaj raste v našo škodo. Končno so proučili tudi poročila delovnih skupin, ki so obravnavale konkretna vprašanja.

Podpredsednik IS Slovenije Rudi Čačinovič pa je poudaril, da je mešani komite posebej pozdravil pobudo za gradnjo jugoslovanske izvozne rafinerije nafte v Kopru, ki pomeni tesno in dolgoročno sodelovanje med zahodnonemškimi, libijskimi in jugoslovanskimi partnerji. Prav tako so na zasedanju govorili o sodelovanju slovenskih in zahodnonemških podjetij pri gradnji 4. faze TE Šoštanj.

Okrepitev stikov med Jugoslavijo in ZDA

V Dubrovniku so pred dnevi jugoslovanski in ameriški gospodarstveniki sklenili dogovor o tem, kako razviti in izboljšati gospodarske odnose med obema državama. Na posvetovanju so posvetili posebno pozornost boljšemu izkoriščanju naravnih bogastev, pri sodelovanju na področju strojne industrije in opreme v kmetijstvu in živilski industriji ter v trgovini, izmenjavi blaga za široko porabo in na področju predelovalne industrije.

RECESIJA NA ZAHODU

Grozljivo visok odstotek nezaposlenih žensk

V sedanjem, za zaposlenost skrajno neugodnem trenutku, je povzročilo razburjenje in zgražanje poročilo žensk, evropskih parlamentark v Strasbourg. Evropski socialni sklad, ki je bil ustanovljen zaradi potreb po finančnih intervencijah v primerih, ko se zaposlenost v posameznih gospodarskih dejavnostih ali skupinah podjetij kritično poslabša, ni bil še nikoli angažiran za prekvalifikacijo ali poklicno izobraževanje ženske delovne sile. Ta ugotovitev opozarja na dve negativni dejstvi. Po eni strani gre za pomanjkljivo poznavanje finančnih intervencijskih instrumentov EGS, a po drugi strani za popolno zanemarjanje delovnih problemov, ki tarejo ženske.

Zaskrbljenost se je povečala, odkar so znani rezultati analize o nezaposlenosti v evropskem obsegu. Po podatkih te analize je bilo januarja letos brez dela v ZR Nemčiji 435.633 žensk in 718.662 moških, v Belgiji je bilo nezaposlenih žensk celo več kot moških, in to 75.082 v primerjavi z 72.717. Na Danskem je bilo brezposelnih 22.400 žensk in 79.100 moških, v Franciji 367.400 žensk in 356.700 moških, v Italiji pa je bilo brez zaposlitve 386.700 žensk (634.400 moških). Na Nizozemskem pa je bilo nezaposlenih 36.960 žensk in 160.792 moških.

V državah, kot so Francija, ZR Nemčija in Belgija, kjer ženska delovna sila dosega 38 % aktivnega prebivalstva, je torej nezaposlenost ponovno prizadela predvsem ženske. Vse kaže, da se utegne ta pojav še zaostri, toliko bolj, ker je v vsej zahodni Evropi kriza najbolj prizadela tekstilno in konfekcijsko industrijo, to pa sta sektorja, v katerih je po tradiciji skoncentrirane največ ženske delovne sile.

Zadnji podatki inštituta za statistiko so pokazali, da je v italijanski predelovalni (delovno intenzivni) industriji zaposlenost žensk v zadnjih treh letih stanovito ohranjala visoka precejša (64,6 %). V živilski in kemični industriji je bilo to precejše nižje in je znašalo 35,6 %. Po eni izmed anket je delež zaposlenih žensk v omejenih industrijskih dejavnostih

podoben tudi v Franciji.

Evropske parlamentarke so na zasedanju v Strasbourg opozorile na nujnost seznanjanja nacionalnih in lokalnih oblasti z možnostmi, ki jih nudi evropski socialni sklad ženskam, žrtvam brezposelnosti. Sredstva tega sklada naj bi namenili ne le za blažitev posledic brezposelnosti, marveč tudi posledic delne zaposlenosti, ki jih povzroča prisilno skrajševanje delovnega časa.

Tekstilni sektor v zahodnoevropskih državah naj bi se v prihodnjih letih zavaroval pred nazadovanjem proizvodnje in nezaposlenostjo tudi z omejevanjem uvoza tekstilnih izdel-

kov. Maja letos so se zahodnoevropski industriji dogovorili, da bodo nadzorovali uvoz 22 tekstilnih izdelkov iz območij, ki so najbolj ekspanzivna pri izvozu tekstila.

Industriji skušajo pozornost žensk, ki so izgubile zaposlitev, obrniti zlasti proti razvijajočim se državam, češ da jim le-te odvezemajo zaslužek s tem, da razširjajo zmogljivosti tekstilne industrije, zdaj pa skušajo še z ustvarjanjem nekakšnih monopolov iztržiti čimveč za klasična tekstilna vlakna, ki jih skoraj izključno proizvajajo. Pri tem ne omenjajo možnosti prekvalifikacije žensk iz tekstilne indu-

strije, ki so izgubile zaposlitev zaradi recesije na Zahodu, tudi s sredstvi iz socialnega sklada EGS. Pozablajo tudi, da so morale države v razvoju desetletja poceni prodajati svoja naravna bogastva – tako tudi klasične tekstilne surovine – ter drago kupovati strojno opremo, pri čemer o polni zaposlenosti še danes ne morejo niti misliti.

Najbolj protislovno pri tem pa je – in na to so opozorile tudi evropske parlamentarke – da sredstva za blažitev problemov nezaposlenih žensk na območju EGS sicer so, a jih doslej za te namene sploh niso uporabili.

Nov skok zaslužkov

S sklenitvijo osrednjega tarifnega sporazuma za 600.000 delavcev iz komunalnega sektorja so bili za večino delavcev in uslužbencev na Švedskem določeni okvirni zaslužki za leto 1975. Ob koncu aprila sta se v zasebnem sektorju sporazumela zveza sindikatov (LO) in združenje delodajalcev (SAF) o višini zaslužkov na državni ravni, in to na osnovi pogajanj, ki so se končala že sredi aprila. Za občine in dežele pomenijo ta pogajanja dvig stroškov v dveh letih za skupno 31 %, medtem ko bodo državo višji zaslužki delavcev v komunalnih službah obremenjevali z dodatnimi 27 % ter delodajalce s po-

prečno 25,3 %. Če prštejemo še posebne dodatke k plačam v posameznih podjetjih, kot tudi višje socialne prispevke za delavce, se bodo zvišali stroški dela v zasebnem sektorju za skupno 30 %.

Delojemalci se lahko nadejajo, da jim bodo bruto dohodki narasli za kakih 40 %, če pri tem upoštevamo še nižje davčne obremenitve, ki so bile sprejete že prej.

Namen tega inflacijsko učinkovitega sporazuma je, kot navaja sindikalna zveza LO, zagotoviti delavcem izboljšanje realnih zaslužkov za vsaj 3 do 4 % letno. Da bo ta razmeroma skromni cilj ob rekordno visokih

bruto plačah kljub dokaj negotovemu mednarodnemu položaju dejansko dosežen, ni dvoma. Združenje delodajalcev pa dvomi, da je sploh mogoče doseči realno izboljšanje zaslužkov, ker se bo večji del zvišanih življenjskih stroškov prejel ko ne prenesel na cene. Višja kupna moč delavcev bo brez dvoma spodbudila rast cen.

Za občine in dežele pomenijo višji stroški za plače neizogibne popravke davčnih obremenitev, ki so bile, kot rečeno, malo prej znizane zlasti za kategorije prebivalstva z nižjimi dohodki. Finančni minister Straeng in predstavniki zveze občin so ta problem pred nedavnim že obravnavali.

Vlada, nasprotno, pripisuje pravkar sklenjenemu tarifnemu sporazumu konjunktorno spodbujajoče učinke, kar lahko državi v prihodnjih dveh letih samo koristi. Le v izvozni industriji utegnejo narasli stroški povzročiti poslabšanje konkurenčne sposobnosti.

Res pa je, da bo razmeroma zgodaj doseženi sporazum v javnem sektorju odločilno vplival na druga medzna pogajanja, kar ni pogodu niti sindikatom, na katere vse bolj pritiska članstvo, niti delodajalcem, katerih položaj je zaradi tega že vnaprej podrejen.

Posredovanje vlade na minulih pogajanjih o višini zaslužkov v javnem sektorju ima svoje politične vzroke. Prihodnje leto bodo namreč na Švedskem volitve, zato si vlada prizadeva, da bi tarifne sporazume zavarovala pred negotovim konjunktturnim ozadjem in si tako okrepila vpliv med delavstvom.

N. Ž.

O URESNIČEVANJU LONDONSKEGA MEMORANDUMA

V Trstu so se sestali strokovnjaki italijansko-jugoslovanskega mešanega odbora, ki skrbi za uresničevanje londonskega sporazuma oziroma posebnega statuta v korist slovenske in italijanske manjšine. Sestanek strokovnjakov mešanega odbora je vsekakor pomembna pobuda, še zlasti glede na številne in zanimive sklepe, ki so vsekakor koristni za razvoj slovenske oziroma italijanske manjšinske šole. Prav zato se ponovno z vedno večjo upravičenostjo zastavlja vprašanje, kdaj se bo sestel

mešani odbor, katerega naloga je bedeti nad izvajanjem vseh določil londonskega memoranduma. Znano je, da je bil zadnji sestanek v decembru 1973. leta, italijansko ministrstvo za zunanje zadeve pa do sedaj še ni imenovalo novega predsednika italijanskega mešanega odbora, odkar je bil prejšnji imenovan za veleposlanika v Kairu. Očitno ne gre za formalno vprašanje, temveč za odnos do reševanja vprašanj slovenske narodnostne skupnosti in torej za pomembno načelno vprašanje manjšinske zaščite.

Wilson odlaga predvideno nacionalizacijo

Britanska vlada je sprejela dve odločitvi, ki bosta v naslednjih mesecih odločilno vplivali na gospodarsko vzdušje v Veliki Britaniji. Najverjetneje bo za dalj časa odložena predvidena nacionalizacija letalskih in ladjarskih družb, mimo tega pa so se sindikati zadovoljili z načrtom in tudi s predlogom vlade, da bi se zahteve za zvišanje zaslužkov gibale v skladu s stopnjo rasti cen.

V britanskih sindikatih ni bila dosežena enotnost glede stališča, da naj bi bil osnova za medzna pogajanja v novem krogu pavšalni dodatek k plačam. Toda če bodo sindikati pri tej zahtevi popustili, bodo od vlade odločno terjali strožji nadzor nad cenami, zvišanje subvencij, skromnejše dodatke za višje plače ali celo zamrznitev višjih zaslužkov. Mimo tega sindikati zahtevajo stroge ukrepe proti inflaciji, katere stopnja naj bi se znižala za polovico – kot sta svojčas obljubila premier Wilson in finančni minister Healey – ustrezno pa naj bi omejili tudi brezposelnost.

Novi predlogi sindikatov dejansko ne pomenijo nič drugega

kot težnjo po ohranitvi že očitno izjalovljene „socialne pogodbe“ med sindikati in vlado. Kot sodijo opazovalci, naj bi šlo le za izraz nekakšnega „fatalizma“, katerega osnova je bojazn, da bi vlada gospodarsko stabilnost začela vzpostavljati na račun delavskih zaslužkov in socialnih pravic delavstva. Ker pa se je „socialna pogodba“ že bolj ali manj izpridila in ker ni potrebne enotnosti glede v sindikatih o zviševanju zaslužkov, sodijo, da večina navedenih predlogov verjetno ne bo uresničena.

O kakšnih prostovoljnih omejitvah nočejo, denimo, kovinarji ali strojevodje na železnici niti slišati. Tudi v industriji

narašča nezadovoljstvo, ker se pričakovanja industrijskih delavcev, ki zadevajo zakon o industriji, niso izpolnila. Spremembe, ki sta jih objavila predsednik Wilson in novi minister za industrijo Varley, v industriji označujejo zgolj kot „kozmetične popravke“. Tako kot poprej naj bi namreč imel predvideni državni holding pravico, da se v soglasju s finančnim ministrstvom ali prek borze oziroma z neposredno ponudbo o prevzemu vključi v dobičkonosna privatna podjetja. Poleg tega naj bi bil minister za industrijo pooblaščen zahtevati od podjetij zaradi planskih ciljev posebne ukrepe, kot denimo ustreznejšo produktivnost, sprejem obveznosti s področja naložb, dohodka, izvoza itd. Tudi najbolj sporna določba, da se nekatere pomembne informacije sproti prenašajo na sindikate, ni bila revidirana. Zaskrbljenosti industrijevcev tudi ni zmanjšalo dej-

stvo, da bo predsednik Wilson sam nadzoroval državni holding, ki ga je označil kot „dinamično spodbujajočo silo“.

Positivno pa poslovni krogi presojajo odločitev vlade, da bo zakon o poddržavljenju letalskih in ladjarskih družb namesto pred poletnimi počitnicami spodnjemu domu v razpravo predložila šele jeseni, tako da je podzavljane prizadetih družb možno pričakovati predvidoma šele ob koncu prihodnjega leta. Po drugi strani pa se podjetniki čutijo ovirane zaradi kompromisnih rešitev v gospodarstvu. Omenjeni zakon o industriji jih namreč zavezuje, da se morajo o pomembnih odločitvah poprej posvetovati s „povezovalnimi odbori“, ki bodo lahko ustanovljeni šele decembra letos, potem ko bo ta predlog obravnaval parlament na svoji drugi seji.

N. Ž.

komentatorjev stolpec

Tepe nas nizka produktivnost

Čeprav ni v navadi, da bi podrobno analizirali gospodarskega gibanja v petmesečnem obdobju, so aktualni problemi in naloge v zvezi z izvajanjem resolucije o temeljnih skupne politike gospodarskega in družbenega razvoja Jugoslavije v letu 1975 terjali to izjemo. Gospodarski položaj je resen in da bi prebrodili težave, ki so v teh dneh pritegnile pozornost jugoslovanske javnosti, je na osnovi čimbolj kritičnega pregleda trenutnega stanja potrebna opredelitev tako kratkoročne kot tudi dolgoročne strategije boja proti inflaciji, gospodarski nestabilnosti in podedovanim strukturnim neskladnostim.

Spremljenje in analiza petmesečnih gospodarskih gibanj sta služila za razpravo raznim pristojnim organom, kot je, denimo, izvršni odbor zvezne zbornice, podatke pa so pred nedavnim obravnavali tudi delegati skupščine zvezne gospodarske zbornice ter republiških zbornic, ki so ob pregledovanju in pretresanju analitičnega gradiva lahko v prvi vrsti ugotovili, da gospodarska gibanja v državi niso v skladu s predvideno razvojno politiko. Čeprav gospodarski položaj za zdaj ni alarmanten, je dovolj resen, da mu kaže posvetiti vso pozornost ter seveda tudi ukrepati na vseh ravneh v smislu smernic, za katere smo se odločili že ob sprejemanju stabilizacijskega in kasneje tudi protinflacijskega programa.

Res je sicer, da je industrijska proizvodnja v letošnjih prvih petih mesecih – izjema je morebiti le maj – zabeležila zadovoljive stopnje rasti, vendar pa so zaradi nazadovanja porabe kritično narasle zaloge, katerih obseg se je povečal tudi zavoljo težav na izvoznih trgih. Velja tudi poudariti, da nenormalno visoka stopnja inflacije znižuje vrednost proizvodnje ter tako rekoč sproti izničje učinek rasti osebnih dohodkov, kar seveda vse bolj poslabšuje življenjsko raven delovnih ljudi. Podjetjem zmanjkuje denarja za pokrivanje zalog in sprotne nabave surovin ter repromateriala. Zato si ta primanjkljaj preprosto „sposojajo“ pri svojih poslovnih partnerjih. Nelikvidnost raste tem bolj, ker so zaradi inflacije tudi na investicijskem področju (kjer je precej naložb brez pokritja) projekti dražji od predračunskih zneskov, kar pomeni, da investitorji pritiskajo na banke, da bi jim odobrile premostitvene kredite.

Očitno najbolj kritičen je položaj v zunanji trgovini, kjer se čedalje bolj povečuje plačilni primanjkljaj v izmenjavi z inozemstvom. Z uvozom, ki narašča, uvažamo tudi tujo inflacijo. Res pa je, da jo še v večji meri „proizvajamo“ sami, tako da je jugoslovanska stopnja inflacije dva do dvojnopolkrat večja kot v večini drugih držav ter se po teh trendih uvršča med najvišje v Evropi.

Analize gospodarskih gibanj so pokazale, da številne sistemske rešitve niso usklajene z določili nove ustave ter da posamezni ukrepi gospodarske politike niso sprejeti pravočasno niti niso dovolj učinkoviti, da bi lahko preprečevali negativna gibanja. Nadaljnja, bolj konkretna ugotovitev je, da ob stopnji zaposlovanja nad 5 %, ki presega razvojna predvidevanja, v merilu države dosegamo produktivnost, ki znaša letos komaj 2,5 %. Tako nizka raven produktivnosti je v znatni meri vzrok negativnim trendom v gospodarstvu, ki bi jim – kot je ugotovila tudi skupščina zvezne zbornice v sklepih o stabilizaciji jugoslovanskega gospodarstva – lahko kljubovali, če bi podvojili produktivnost, namesto da nizko storilnost preprosto nadomeščamo z naraščanjem cen, ki so bile v maloprodaji maja letos v primerjavi z istim lanskim mesecem višje za nad 30 % v primerjavi z lanskim decembrom pa za 10 %. Ko je komentiral ta pojav, je neki delegat skupščine zvezne zbornice upravičeno ugotovil, da cene pri nas vse bolj izgubljajo funkcijo instrumenta delitve ter postajajo instrument želja in potreb posameznih panog, skupin podjetij ter celo posameznih organizacij združenega dela.

Ob koncu je treba še poudariti, da se v tem kritičnem trenutku večina gospodarstva strinja z ukrepom vezave uvoza z izvozom, vendar pa sodi, da je ta ukrep premalo selektiven. Če bi ga namreč uveljavili togo, bi bolj odrezala tista podjetja, ki bi lanskemu skromnemu izvozu letos dodala nekaj večjih izvoznih aranžmajev, kot tista, ki bodo ob lanki visoki izvozni osnovi – zaradi vse večjih težav na izvoznih trgih – komaj lahko ohranila, kaj šele izboljšala lani dosežene izvozne rezultate.

NANDE ŽUŽEK

● KNJIGA ZA VSAKO KNJIŽNICO

Zvonko Štaubringer
TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Pri založbi ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, lahko naročite knjigo Zvonka Štaubringerja

TITO – DRŽAVLJAN SVETA

Avtor knjige opisuje 30 let dolgo pot predsednika Tita, da bi pokazal in dokazal človeštvu, kako se je vendar le možno izogniti novi katastrofi. Na tej poti se je predsednik Tito srečeval z mnogimi uglednimi državniki, politikami, kulturnimi, družbenimi delavci, pa tudi s preprostimi ljudmi.

Knjigo je izdala ČZP Delavska enotnost v sodelovanju z NIP Radnička štampa iz Beograda.

Knjiga je vezana v platno, opremljena s številnimi ovitki, tiskana na finem brezlesnem papirju. V knjigi je 16 strani ilustracij na umetniškem papirju. Format knjige je 17 x 24 cm, obsega pa 258 strani.

Cena za izvod knjige je 150 din.

Naročila pošljite na naslov: ČZP Delavska enotnost, Dalmatinova 4, 61000 Ljubljana.

OBVEŠČANJE DELEGATOV IN ČLANOV DELEGACIJ V ZASAVJU

ŠE NA POL POTI

Obveščanje delegacij in delegatov je že od vsega začetka uveljavljanja delegatskega sistema eno osrednjih vprašanj. Marsikje so se že dokopali do zanimivih ugotovitev in stališč, da je od sistema obveščanja odvisno vsebinsko tehtnejše delo vseh delegacij, bodisi v združenem delu, bodisi v krajevnih ali samoupravnih interesnih skupnostih.

V Zasavju pravkar širše preučujejo ta vprašanja. Menijo, da bodo morali izpeljati, kar najširšo politično in strokovno akcijo za tak sistem obveščanja delegatov, ki bo dejansko učinkovit in prilagojen sedanjim potrebam delegatov pri opravljanju njihove dolžnosti. Se vedno pa so deljena mnenja in pogledi o tem, ali naj gradivo, ki ga občinske skupščine pošiljajo delegacijam za seje zborov, prirejajo upravni organi skupščin ali strokovne službe temeljnih organizacij oziroma organizacij združenega dela? Vprašanje je skorajda neumestno. Na dlani je, da bi to gradivo morali pripravljati v prvi vrsti upravni organi skupščin ali informacijska središča občin. Strokovne službe bi morale samo svetovati dele-

gacijam in članom delegacij, katera poglavitna vprašanja naj bi delegati posebej obravnavali pred sejami občinskih skupščin ali njenih zborov.

Drugo je vprašanje kako postaviti obveščanje delegatov, pravzaprav kako urediti problematiko obveščanja občanov in delovnih ljudi in njihov vpliv na delo delegacij. O tem so v Zasavju vsaj doslej premalo razmišljali, zato povezanost delegacij z občani in združenim delom še ni takšna, kot bi morala biti. Videti je, da je doslej razmeroma dobro potekala informacija od skupščin do krajevnih skupnosti in združenega dela, v obratni smeri pa močno šepa. Zato o kakršnemkoli večjem vplivu občanov in delovnih ljudi na delo občinskih skupščin (preko njihovih delegatov in delegacij) vsaj za zdaj še ni mogoče govoriti. Vzporedno obveščanje tedaj še ni urejeno, kaj šele da bi etape odločanja nastajale v bazi. Snovanje samoupravnega delegatskega sistema obveščanja torej pomeni eno neodoljivih dolžnosti, ki je ne bi smeli zapostavljati. Pri tem pa je popolnoma očitno, da opredeljevanje te problematike

v normativnih aktih in dokumentih še daleč ne bo dovolj. Vsakdanja praksa, življenje, bo pokazalo, kako in po kakšni poti je mogoče uveljaviti tak sistem obveščanja, ki bo zajel vse ali vsaj večino občanov in delovnih ljudi o vseh pomembnejših vprašanjih. Če bi to uredili, bi bil vpliv občanov in delavcev na delo delegacij širši in stalen. Delegacije ne bi imele toliko težav pri oblikovanju predlogov odločitev, ker bi imele za seboj svojo bazo.

Prav tako ne bi smeli odlašati z ustavljanjem informativnih središč v občinskih skupščinah. Strokovno bi jih morali tako izpopolniti, da bodo vedno kos svojim nalogam. In, podobna središča bi morala imeti vsaj večje delovne organizacije. Zanimati jih bi utegnili postati sedanji odbori za informiranje in izdajo tovarniških glasil, seveda strokovno izpopolnjeni. Čas hiti, delegatski sistem uveljavljamo že več ko leto dni, toda delegatski odnosi se bodo še naprej uveljavljali z veliko zamudo, če bom o še dolgo odlašali z urejanjem informiranja na najširši samoupravni podlagi.

—M—

Kolikšna avtonomija v razvojnih programih TOZD?

Kaj bo pokazalo soočenje razvojnih programov temeljnih organizacij združenega dela z okvirnimi možnostmi razvoja SRS za obdobje 1976 do 1980

Na področju razvojnega programiranja in planiranja je zelo pogosto vprašanje, koliko je TOZD samostojna v svojih srednjeročnih in dolgoročnih odločitvah pri delitvi dohodka, koliko pa mora upoštevati narodno gospodarske vidike skladnega razvoja, ki skuša tudi za dolgoročni razvoj zagotoviti optimalno stopnjo ekonomskega, socialnega in prostorskega razvoja. Vsekakor je TOZD objektivno zainteresirana za višjo družbeno produktivnost in je zanj pripravljena prispevati svoj delež. Dejavniki, ki naj bi jih med drugimi upoštevala pri narodnogospodarskem pristopu k ustvarjanju in delitvi dohodka, so stopnja vključevanja v mednarodno delitev dela z neposrednimi učinki na plačilno bilanco, omejenost proizvodnih činiteljev, kot so energija, oprema, surovine ter uresničevanje politike zaposlovanja. V enotnem gospodarskem prostoru so ti dejavniki neenakomerno razporejeni, kar predstavlja pri naporih za kar najmanjšo potencialno izgubo družbenega proizvoda še potrebo za ustvarjanje pogojev za gibljivost proizvodnih činiteljev, pa tudi uspešnost informativnega sistema pri vseh pomembnejših odločitvah.

Zakon o družbenem planiranju v združenem delu, ki bo podrobneje opredeljeval njegovo vlogo pri načrtovanju na različnih ravneh, šele nastaja in bo vseboval nekatere praktične usmeritve, ki nastajajo v sedanjih poskusih, da bi le zaživelo kompleksnejše planiranje. Pomembna, še neizoblikovana področja ekonomskega sistema prav tako postavljajo pred razvojne odločitve posameznih ravni planiranja več možnih variant nadaljnega razvoja. Temeljni skupnega razvoja Jugoslavije do leta 1985 so v verifikacijskem postopku, kmalu pa bodo končani osnutki srednjeročnih planov Jugoslavije in republik ter pokrajin za srednjeročno obdobje 1976 – 1980. Vsaj kar zadeva Slovenijo bodo v njem predvidevanja TOZD ne

le prikazana, ampak bodo tudi primerjana z nespreditimi okvirnimi možnostmi razvoja, da bi tako tudi kvantitativno opredelili nekatera neskladja, ki nastajajo zaradi prevlekega avtonomnega razvoja.

Vprašanje stopnje samostojnosti TOZD v okviru OZD, medsebojno odvisnih proizvodnih kompleksov in njihove vključenosti v skladen večstranski razvoj je potrebno že na izhodišču povezati z družbeno lastnino proizvajalnih sredstev. Iz tega sledi, da načela avtonomnega liberalističnega koncepta in neomejenih proizvodnih činiteljev, ki marsikje vrh tega niso ustrezno vrednotena morejo usmerjati TOZD, ampak jih lahko usmerjajo le načela finančnih in materialnih skladnosti tokov družbene reprodukcije ter čim manjših cikličnih oscilacij pri oblikovanju in uporabi posameznih sestavin družbenega proizvoda.

Nekateri znani razvojni program TOZD kažejo na očitno precenjevanje možnosti kupne moči doma in v tujini, zlasti pa še omejenih količin energije, transportnih možnosti in nekaterih surovin. Energija bo, v odvisnosti od hitrosti vključevanja novih kapacitet, v naslednjem obdobju prav gotovo le v določeni meri zagotovljen proizvodni činitelj. Povpraševanje za energijo po programih TOZD namreč presega možnosti njene proizvodnje. Ne more torej biti avtonomije programiranja razvojnih možnosti posamezne TOZD, če le-ta ne upošteva realnih možnosti proizvodnje in potrošnje po dobrinah tistih proizvodnih kompleksov, ki sodelujejo v njenem reprodukcijskem procesu.

Ne more torej TOZD z dodatnimi kapacitetami samo koristiti energijo, surovine, transportne usluge in drugo, na da bi v pogojih desparitetnih cenovnih odnosov teh „inputov“ prispevala tudi svojega dodatnega investicijskega stroška oziroma prispevka za povečanje energetskih zmogljivosti. V tem pri-

meru dobiva takšna investicija zaradi dodatnih prispevkov za energijo, surovine, uvozne komponente in podobno tudi drugačno stopnjo ekonomske upravičenosti in bi tovrstna selekcija najlaže odprla zeleno luč (v primerjavi z dosedanjim stanjem) znatno manjšemu številu investicijskih programov. Vemo namreč, da se bo cena električne energije v naslednjih letih znatno povečala:

Precejšnje zaostajanje pri uresničevanju v družbenem planu razvoja SRS za obdobje 1971–75 sicer zastavljenih gospodarskih infrastrukturnih naložb bo torej za TOZD v veliko večji meri omejitveni faktor njihovega razvoja, kot pa bi bil pri enakomernem razvoju tega področja. V letošnjem letu je glede na zamišljeno usmeritev resolucije za povečanjem deleža infrastrukturnih naložb v gospodarskih investicijah izredno težak položaj za izvršitev predvidenih del, saj mehanizem samoupravnega sporazumevanja na področju železniškega, cestnega, plinskega gospodarstva za združevanje sredstev oziroma povečanje prispevnih stopenj še ne zagotavlja, v zadostni meri finančnega pokrivanja sprejetih projektov. Prispevna osnova združevanje je oziroma naj bi bil dohodek TOZD, zmanjšan bo račun določenih elementov. To pa je precej labilna osnova, ki zahteva običajne korekcije že v toku leta.

Kakršnokoli zanemarjanje narodnogospodarskih vidikov pri naložbah torej ne obeta dolgoročnejšega procvita temeljne organizacije združenega dela. To pa je nasprotju z interesom delavcev, ki jim je dolgoročnejša, če tudi ne tako hitra možnost razvoja temeljne organizacije združenega dela dragocenejša od kratkotrajnih učinkov. Avtonomija razvojnega planiranja temeljne organizacije združenega dela je torej lahko le tolikšna avtonomija, kot ustreza njenemu delovnemu prispevku pri ustvarjanju narodnega dohodka.

GP

Pokojninski sistem bo še trd oreh

Zvezni pokojninski zakon mora biti usklajen z ustavo do konca naslednjega leta. Prve razprave o njegovi vsebini pričajo, da bo pri usklajevanju prevladovalo dvoje ključnih vprašanj: pokojninska osnova in vpliv minulega dela na odmere pokojnin.

Eden prvih predlogov je, naj bi OD, dosežen prejšnja leta, ki je vključen v pokojninsko osnovo, valorizirali po zadnjem, ne pa po predzadnjem letu zavarovanja. To je potrebno zato, menijo, ker pokojnina v pogojih večje inflacije izgublja realno vrednost na samem startu. Slišati je tudi stališče, da se sedanji načrt oblikovanja pokojninske osnove preveč „opira“ na individualni OD, pridobljen v določenem obdobju pred upokojitvijo. Namesto tega naj bi bila pokojnina bolj odvisna od OD aktivne generacije delavcev iste kategorije oziroma poklica, kar bi pomenilo precejšnjo sistemsko novost. Pokojninska osnova, takšna, kakršna je, poudarjajo, ne odraža dovolj minulega dela.

Ena načelnih pripomb se nanaša tudi na dejstvo, da pokojnine usklajujemo z življenjskimi stroški z najmanj enoletno zamudo. Po predlogu naj bi jih usklajevali polletno in to po gibanju življenjskih stroškov pa tudi po oceni nadaljnjega povečanja stroškov. Po letu dni pa bi dokončno uskladjali pokojnine za vse leto.

Nujno je treba odstraniti tudi nasprotja med zveznimi in republiški predpisi. T2 pripomba se nanaša predvsem na priznavanja staža v kmečkih delovnih zadrugah, na zaposlovanje upokojenec in podobno.

S. R.

TUDI IZPLAČILA OSEBNIH DOHODKOV NA HRANILNE KNJIŽICE SO

Prispevek k stabilizaciji

V splošnih stabilizacijskih ukrepih zavzema pomembno mesto tudi akcija Ljubljanske banke in njene celjske podružnice o nakazovanju osebnih dohodkov na hranilne knjižice.

Akcija celjske podružnice Ljubljanske banke je doslej nalletela na ugoden odmev. Po podatkih ob koncu maja se je za nakazovanje OD na hranilne knjižice odločilo že 169 delovnih organizacij na širšem celjskem območju. Tako vključuje ta način izplačevanja osebnih dohodkov 53.226 članov delovnih kolektivov, skupni znesek tako zbranih sredstev pa je v tem času narasel na več kot 145 milijonov dinarjev! Ta sredstva predstavljajo 33 % vseh hranilnih vlog na vpogled pri celjski podružnici Ljubljanske banke! To niso majhna sredstva! Lahko pa bi bila še večja, če bi se za tak korak odločili vsi.

Medtem ko je ta pobuda nalletela na zadovoljiv odziv med gospodarskimi delovnimi organizacijami, je negospodarstvo več ali manj gluho, čeprav se predvsem tu pretakajo velika sredstva in četudi bi ti kolektivi ne smeli stati ob strani, ko gre za uravnotežanje naše gospodarske rasti.

vk

KAJ VSE PREDVIDEVA SREDNJEROČNI NAČRT OBALNEGA OBMOČJA?

VEČ NOSILCEV RAZVOJA

Če naj bi na obali v prihodnje hitreje razvijali družbeno-socialno področje se bo seveda moralo hitreje razvijati tudi gospodarstvo. Načrti so obsežni in nekatere so že začeli uresničevati. Tako je srednjeročni razvojni načrt zasnovan med drugim na predvidevanju, da bo v naslednjem petletnem obdobju prišlo še do močnejšega razvoja pomorstva. Osrednje mesto imata pri tem Luka Koper in njena industrijska cona, za katero je rezerviranih 1600 hektarjev zemljišča. V okvir načr-

tov za naselitev industrijske cone sodijo tudi načrti za gradnjo rafinerije in proizvodnje aromato. Odločitev o tem bo kmalu znana. Vse je odvisno od dogovorov med podjetjem Sernin in partnerji iz Libije in Zahodne Nemčije. Na področju pomorstva ima obsežne načrte tudi Splošna plovba, ki bo do leta 1980 kupila 10 novih ladij in dva tankerja. V povezavi s Splošno plovbo in Luko bo svojo dejavnost izpopolnjeval tudi „2. oktober“ v Izoli, ki bo že jeseni letos dobil iz Sovjetske

zveze 8500-tonski ladijski dok. Med industrijskimi organizacijami imajo že izoblikovane načrte Tomosa za povečanje proizvodnje izvenkrmnih motorjev, Troples za obdelavo lesa, Droga, Cimos, Lama iz Dekanov in Iplas, ki bo kmalu začel graditi novo tovarno za anhidrid ftalne kisline, to je kemično surovino, ki jo zdaj uvažamo. Delamaris iz Izole bo v kratkem začel graditi novo hladilnico, še posebej pa si prizadeva razširiti ribolov. Vključen je v jugoslovansko združenje, ki namerava v

sodelovanju s Poljaki začeti z ribolovom na Atlantiku.

Več načrtov je seveda tudi v turizmu, kjer naj bi do leta 1980 dobili 8100-hoteljskih ležišč. Osrednji novi objekt bo Bernardin, ki je že v gradnji.

Vsi ti in drugi načrti, ki jih ima obalno gospodarstvo za naslednjih pet let, so v skladu z dolgoročnimi in srednjeročnimi težnjami naše države in Slovenije. Težijo k zmanjšanju uvoza in povečanju izvoza, k večjemu predelovanju hrane – sem sodijo načrti Delamarisa, Droge, in načrti za širitev kmetijstva – in k navezovanju gospodarskega sodelovanja z deželami v razvoju. To velja med drugim za nameravano gradnjo rafinerije, za poslovno usmeritev Splošne plovbe in Luke, Tomos pa z deželami v razvoju že sodeluje v okviru tovarne Tomoc-Ghana.

S. K.

LTH ŠKOFJA LOKA

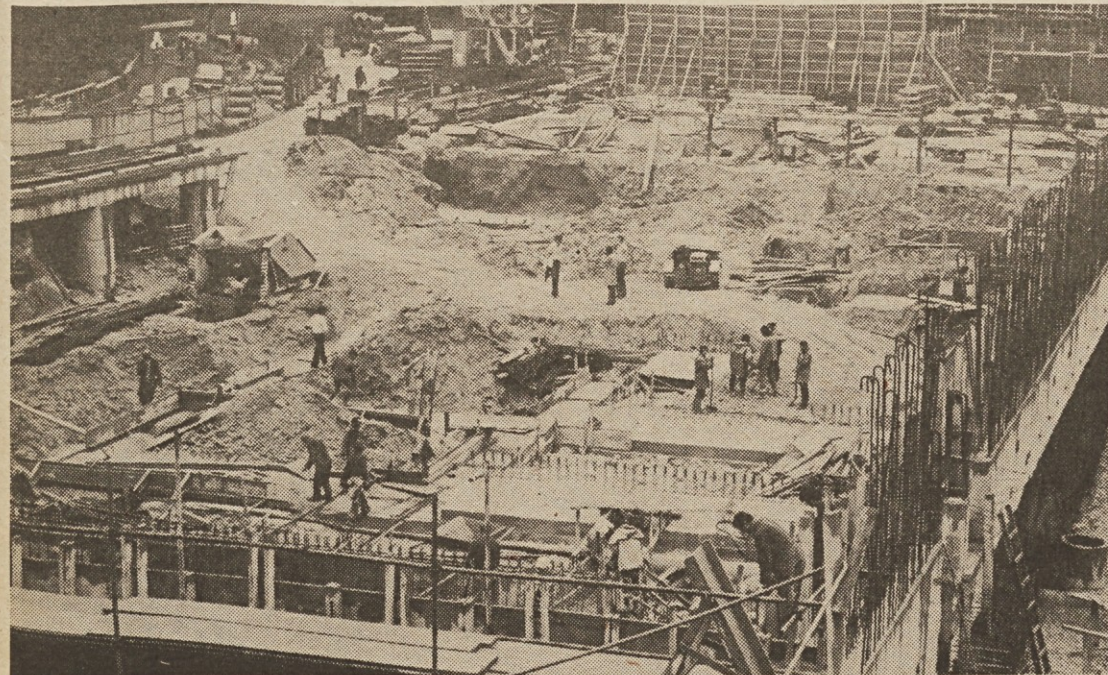
Problemsko srečanje

V prijetnem ambientu grajske kapele na škofjeloškem gradu je bilo minuli petek problemsko srečanje žensk LTH. Konferenca OOS in komisija za kulturno dejavnost pri sindikalni konferenci sta kot organizatorja načrtovala to akcijo letos v mednarodnem letu žensk z obvezo, da ta akcija ne bo samo kampanjska, ampak jo bodo v tej obliki pripravili vsako leto ob 8. marcu. Tik pred letošnjim praznikom žensk je bila na letni konferenci OOKZ kritično ocenjena dosedanja praksa „praznovanja“ 8. marca ter sprejeta pobuda in zavzeto stališče, da je potrebno ta praznik obogatiti z novo vsebino, s tem da se ga vsako leto obeleži s problemskim srečanjem, ki bo vse-

binsko odražalo svoje poslanstvo ne samo s pogledom nazaj v zgodovino, temveč s pogledom naprej, z velikim prizadevanjem predvsem za hitrejšo razreševanje perečih družbenih vprašanj, ki zadevajo polno uveljavljanje ženske, da bo lahko dobra delavka in samoupravljalnica na eni strani ter mati in gospodinja na drugi strani. Na minulem problemskem srečanju je tako bila osvetljena pot ženske po zmagovitem narodno-osvobodilnem boju in socialistični revoluciji do današnjih dni. Poudarili so, da se zmeraj niso odpravljali vsi tisti pogoji in družbene okoliščine, ki povzročajo neenakopraven položaj in podrejenost žensk. Udomačeni koncepti miselnosti, prodor

malomeščanskega, potrošniškega, klerikalnega in nasploh tradicionalnega gledanja na žensko vplivajo na to, da zelo zaostajamo pri podružljanju tistih ključnih funkcij družine, ki najbolj obremenjujemo zaposleno ženo. Zlasti se prepečasi razvijajo varstvene ustanove in družbena prehrana. Vse to bi bili tisti vzroki, ki ženske največkrat odtegujejo od politične aktivnosti. Premalo so zastopane predvsem v krajevnih skupnostih, tam kjer imajo vse pravice in dolžnosti, da kot delegatke odločajo o planih in programih skupnosti in vplivajo oziroma pospešujejo reševanje vseh tistih najbolj perečih družbenih problemov, ki jih zadevajo.

M. B.

Gradnja novega „Park“ hotela na Bledu dobro napreduje. Delavci GP Tehnika Ljubljana so imeli v začetku nekaj težav z začetjem izvirov, kasneje pa jih je motilo vsakodnevno deževje. Vseeno so v glavnem že dogradili nosilne temelje novega največjega ho-

tela na Bledu in ustrezno speljali cevi blejske kanalizacije. Kljub manjšemu zaostanku so prepričani, da bodo zamujeno nadoknadili in da bo gradnja, s katero so pričeli ob koncu zime, naprej potekala po predvidenem programu.

B. B.

SEŽANA

Skrbi s proračunom

Dotok denarja v proračun sežanske občine v prvih mesecih letošnjega leta ne kaže nič kaj rožnate slike. Namesto predvidenih 42 % se je doslej nateklo le 33,5 % denarja. Največji primanjkljaj ugotavljajo pri davkih zasebnih obrtnikov.

Če bo šlo tako naprej, bodo dejavnosti, ki jih financirajo iz proračuna, skorajda zamrle. V težavah so se znašle vse dejavnosti, katerih financiranje še poteka iz proračunskih sredstev. Da bi omilili težave, pokrivajo njihove potrebe za sedaj iz občinskega rezervnega sklada, vendar pa je to le začasna rešitev. Izvršni svet je v ta namen sprejel sklep; da je treba proračunske izdatke čim bolj omejiti; izvesti so le osebni dohodki zaposlenih ter sredstva, potrebna za potrebe socialnega skrbstva in za delovanje delegatskega sistema v krajevnih skupnostih.

vk

PRAZNOVANJE TREH POMEMBNIH JUBILEJEV LJUBLJANSKEGA HOTELSKO-GOSTINSKEGA PODJETJA UNION

Tudi delovni dogovor

Kolektiv hotelsko-gostinskega podjetja „Union“ Ljubljana je prejšnjo nedeljo s skromno slovesnostjo v naravi praznoval 30. obletnico osvoboditve, 25. obletnico samoupravljanja in 70. obletnico obstoja Grand hotela Union.

Na proslavi, ki so se je udeležili poleg zaposlenih tudi bivši delavci in upokojenci, so spregovorili o dosedanjem razvoju delovne organizacije in predvsem pozitivno ocenili povojni razvoj gospodarjenja ter učinkne naložbe v modernizacijo in povečevanje hotelskih in gostinskih zmogljivosti.

Kolektiv je predvsem v zadnjih desetih letih vlagal precejšnja sredstva v modernizacijo in povečevanje zmogljivosti, saj so bile le-te v letu 1968 povečane za 100 odstotkov. Skladno s tem se je povečalo tudi število prenočitve. V letu 1967 je prenočilo v hotelu Union 22.683 tujih gostov in 43.420 domačih, komaj dve leti pozneje pa že beležijo velik porast, saj je v letu 1969 prenočilo v tem hotelu 61.310 tujih in 62.982 domačih gostov.

V Unionu se lahko pohvalijo tudi s skrbjo za delavce, predvsem pa pri reševanju njihovih stanovanjskih problemov. 30 delavcev ima najem-

na družinska stanovanja, 50 samske sobe, 55 delavcev pa je prejelo posojilo nza nakup stanovanja ali gradnjo stanovanjske hiše.

Kot v preteklosti tudi sedaj kolektiv pripravlja načrte za vključevanje njihove dejavnosti v hitrejši razvoj hotelsko-gostinskih zmogljivosti. Poleg starega hotela na ploščadi Borisa Kraigherja bo zrased nov hotel, ki bo velika pridobitev za Ljubljano. Ze lani se je kolektiv odločil za investicijo ter se dogovoril za licenčno sodelovanje z največjo hotelsko družbo v svetu Holiday Inn. Kaj kmalu bo po predvidevanjih v Unionu Ljubljana dobila nov sodoben hotel z 200 posteljami in s tem bo obogatena ponudba našega mesta turistom in poslovnim ljudem.

Na proslavi so spregovorili tudi o uveljavljanju ustavnih načel v delovni organizaciji ter dejavnosti družbenopolitičnih organizacij. Z opravljenim delom kolektiv še ni povsem zadovoljen in bo moral v prihodnje še več truda vložiti v izboljšanje samoupravnih odnosov ter v tako organiziranost, ki bo omogočila še hitrejši razvoj delovne organizacije.

M. M.

KAKŠNE SO MOŽNOSTI ZA POVEČANJE IZVOZA IZ ZASAVJA?

NALOGA VSEH KOLEKTIVOV

V sedanji akciji za zmanjšanje uvoza in povečanje izvoza tudi v zasavskem združenem delu preučujejo možnosti za vključevanje kolektivov v to pomembno nalogo. V nekaterih delovnih organizacijah so že sklenili povečati prodajo svojih izdelkov na tuja tržišča, čeprav bi doma dosegli za to blago boljše cene. Največji izvozniki želijo osvojiti še več tujih tržišč. Tudi manjše delovne organizacije preučujejo možnosti za sodelovanje v mednarodni menjavi.

Akcijo preučevanja vseh teh možnosti bodo vodili izvršni sveti občinskih skupščin oziroma izvršni odbori občinskih konferenc SZDL ob sodelovanju občinskih vodstev zveze komunistov in zveze sindikatov. Najprej nameravajo oceniti izvozne rezultate minulih dveh let in v prvem letošnjem polletju, hkrati pa analizirati uvoz surovin ter reprodukcijskega materiala v tem času. Kot rečeno, so nekateri kolektivi že samoiniciativno sklenili preučiti možnosti, da bi dobršen del svoje proizvodnje preusmerili v izvoz, drugod pa želijo zmanjšati uvoz. Spodbuden je primer hrastniške tovarne kemičnih izdelkov, kjer so sklenili sofinansirati razširitev zmogljivosti v celjski cinčarni za proizvodnjo nekaterih surovin, ki jih ta hrastniška delovna organizacija zdaj v pretežni meri uvažuje. V prihodnje bodo v tovarni kemičnih izdelkov spet povečevali prodajo tripolifosfatov na tuja tržišča, celo na Kitajsko, še več

teh izdelkov pa bodo lahko izvažali, ko bo dokončana graditev novega obrata.

Tudi drugod v Zasavju sodijo, da bi morali kar najbolj resno preučiti možnosti za to, da zmanjšajo uvoz surovin in reprodukcijskega materiala in da dosežejo večjo proizvodnjo pri domačih proizvajalcih teh polizdelkov ali surovin. Zagorsko lesnoindustrijsko podjetje pa je pravkar poslalo poskusno pošiljko tako imenovanih švedskih kuhinj na avstralsko tržišče. V prihodnje pa namerava povečati izvoz zlasti na skandinavsko področje, v Avstralijo in nekatere dežele Bližnjega vzhoda in nerazvite države. Trboveljska strojna tovarna je navezala stike z nekaterimi deželami v razvoju, kjer preučuje možnosti, da bi dobavljala razno strojno opremo. Hrastniška tovarna Sijaj je sicer letos manj izvozila kot lani, vendar je pravkar razširila poslovne stike z nekaterimi odjemalci v Sovjetski zvezi, kar ji bo omogočilo, da bo v prihodnje izvažala večje količine razsvetljavnega stekla oziroma svetil. Prav tako želijo v izlaški tovarni elektroporcelana ne samo obrzati sedanji obseg izvoza, ki predstavlja skoraj polovico letne proizvodnje, pač pa ga v prihodnje še povečati, seveda, če bomo resnično sprejeli še nekatere ukrepe za lažje nastopanje naših delovnih organizacij na tujih trgih.

Akcija nadaljnega povečevanja izvoza v Zasavju bo morala biti usklajena. Vanjo se bodo morali vključiti vsi kolektivi,

tudi tisti, ki so pred leti izvažali, pa so kasneje zaradi najrazličnejših vzrokov prenehali prodajati svoje izdelke na tuje trge. Pri tem tudi v Zasavju poudarjajo, da bodo sicer imeli precej težav z izvozom, predvsem nekaterih vrst izdelkov, ker na tujih trgih zanje ni več pravega zanimanja ali pa je konkurenca tako ostra, da kolektivi pri najboljši volji niso kos izdelovati

tega blaga po svetovnih cenah. Vendar nekateri podatki tudi kažejo, da bi z večjo storilnostjo, večjimi prizadevanji vseh zaposlenih in manjšimi stroški spet lahko postali konkurenčni na tujih trgih, zato bodo seveda tudi v teh delovnih organizacijah morali povedati, kako si zamišljajo svoje nadaljnje sodelovanje v mednarodni menjavi.

-m-

»MERCATOR« LJUBLJANA

»ŽE 29 TOZD V 25 OBČINAH«

V zadnjih mesecih se je „Mercator“ povečal kar za štiri temeljne organizacije združenega dela. Že koncem leta so se na referendumih v trgovskih podjetjih „Univerzal“ v Lendavi in „Jelka“ v Ribnici delavci odločili z veliko večino za pripojitev k „Mercatorju“. Pred kratkim pa so se za integracijo z „Mercatorjem“ odločili tudi v kolektivih trgovskih podjetij „Sloga“ iz Gornje Radgone in „Potrošnik Izбира“ iz Lenarta v Slovenskih goricah.

„Sloga“ iz Gornje Radgone ima 146 zaposlenih v sedemindvajsetih prodajalnah, dveh bifejih in dveh gostilnah, njihova osnovna dejavnost pa je trgovina na drobno in gostinstvo. Dne 26. junija so se s 95 % glasov odločili za pripojitev k „Mercatorju“.

97 % volivcev v Trgovskem podjetju „Potrošnik Izбира“ v Lenartu v Slovenskih goricah, njihova osnovna dejavnost je prav tako trgovina na drobno in gostinstvo, v 23 prodajalnah in 6 bifejih je zaposlenih 133 delavcev, pa se je na referendumu 9. junija tudi odločilo za pripojitev k „Mercatorju“.

Tako lahko zapišemo, da se „Mercator“ širi skoraj iz dneva v dan. V 29 temeljnih organizacijah združenega dela v 25 občinah naše republike ter na področju sosednje Hrvaške in v SR Srbiji je zaposlenih preko 5100 delavcev.

MILE BITENC

podobe našega časa

Sekretar ugledne proračunske ustanove „Jugobiks“ pride na sejo ves namrgoden, s tremi listi papirja v rokah in kot se spodobijo, zadnji. Vsi svetniki, referenti ena A in b skupin, šefi oddelkov, strokovni kadri različnih specialnih veščin, stenodaktilografka z ošljenimi svinčniki pred seboj – vsi vedo, da se bliža huda ura. Javnost je nanje že dolgo nakurjena. Da ni rezultatov, pišejo časopisi. Da se ne ve, za kaj dajejo denar. Če ne bo bistvenih premikov, razhajkati!

Kako zapreti škarje?

– Časi so zelo resni! začne sekretar. – Tla se nam majojo pod nogami.

Omizje prebledi in rahlo zastoka.

– Treba bo iti, če situaciji ne bomo kos. Bije nam zadnja ura, tovariši kolegi!

Tovariši kolegi se začno nemirno presedati. Nekje le mora biti izhod iz situacije; družba se jim ne more kar tako na kratko odpovedati – po vseh teh letih, ko jih je imela na proračunu. Zdaj pa mrzel tuš. Le kakaj?

– Očitajo nam, nadaljuje sekretar – da smo nosilci negativnih trendov. Odkrili so, da smo prepisali tri elaborate o organizaciji dela iz zahodne literature in jih prodali gospodarstvu za 200 starih milijonov.

– Kakor da juristi ne izdelujejo v serijah pravilnikov za podjetja, reče nekdo ogorčeno.

– Ali pa zdaj statutih za temeljne organizacije združenega dela ...

– Pa konceptov za različne samoupravne sporazume o cenah ...

– In programe za izobraževanje različnih strokovnih profilov ...

– Samo nam ne dajo dihati!

– No, tiho! miri sekretar. – Tudi jaz mislim, da se nobena juha ne poje tako vroča, kot se skuha. Kljub temu pa je prav, če se dogovorimo, kako se kot ustanova konsolidirati na bazi pozitivnih trendov.

– Kaj predlagas? vpraša referent iz skupine ena A.

– Pripravil sem predlog radikalnih ukrepov, reče ostro sekretar.

– Predvsem moramo najprej pomesti pred svojim pragom, če želimo iti v frontalni napad na druge.

– Kako?

– Zaostri moramo našo notranjo kontrolo!

Omizje utihne in skloni glave.

– Naročil sem, naj vratarji zapisujejo, kdaj kdo pride in kdaj kdo gre! pribije sekretar.

– Kaj pa delovni obiski iz drugih ustanov? vpraša nekdo presenečeno.

– Samo z mojim dovoljenjem. Svoje želje je treba sporočiti neposrednim predstojnikom, le-ti pa meni.

– To bo zavrlo našo strokovno rast! zastoka nekdo.

– Vsak je dolžan voditi dnevnik dela! nadaljuje sekretar. – Priti moramo do pregleda dela, sicer si ne upam nikamor več hoditi z našimi zahtevami.

– Kaj vpisovati! Tudi stranke? vpraša referent iz skupine ena B.

– Ja, če gre za uradni razgovor. Kuhanje kave po pisarnah pa je do nadaljnjega prepovedano!

Omizje zagrne moreča tišina.

– A naša ofenziva navzven? Kaj ponuditi gospodarstvu, da nam ne bo kar naprej gledalo pod prste?

– Lahko bi se reklo nekaj zelo določnega v zvezi s sredstvi gospodarstva ...

– Pišite, Francka! Kaj, konkretno, Tone?

– Da je povečanje materialnih pristojnosti gospodarstva izredno pereča in aktualna naloga vseh naših subjektivnih sil ali kaj podobnega ...

– Ampak, to smo rekli že leta šestdesetega.

– Že, že, pa, kakor veš, še vedno ni prišlo do ustreznih premikov. – Razen tega sem misljeno, da je to naša trajna naloga.

– Naj bo! Naprej!

– Mimo denarja ne smemo kar tako. Ljudem je treba jasno povedati, kdaj bo konvertibilen. Tudi gospodarstvu je treba naliti čistega vina, sicer se spet ne bo znalo orientirati ...

– Ampak, to smo povedali že leta petinšestdesetega.

– Že, že, pa, kakor veš, še vedno ni prišlo do ustreznih premikov. Razen tega sem misljeno ...

– Vemo, Tone, kakšnega mišljenja si; saj smo tudi mi vsi takšnega! Zato pa raje naravnost povej: ali naj damo dinar v stališče ali ne?!

– Pa ga dajmo, če ne gre drugače! Škoditi tako ne more! Se za kaj zavežemo?

– Jaz bi se temu izognil s kakšno ohlapno formulacijo. Boste videli, še zelo nas bo teplo, če si ne bomo pustili prostih rok ...

– Jaz bi pa le rekel nekaj bolj določnega, na primer: do leta 1980.

– Kaj pa drugi mislite? Nič ne mislite? Potem pa glasujmo! Kdo je za prvo varianto? Pa za drugo? Torej zapišimo: „Do leta 1980“. Naprej!

– Mislim, da dinar ne bo konvertibilen, če ne bomo zaprli škarij ...

– Kakšnih škarij?

– Med uvozom in izvozom ...

– Saj res: če že govorimo o dinarju, je treba tudi o tem nekaj reči. Kaj?

– Da je treba uvoz zmanjšati ...

– Še kaj?

– Izvoz pa, jasno, povečati!

– Ampak, to smo že velikokrat rekli!

– Že, že, pa, kakor veš, se kljub našim jasnim stališčem še vedno odvija celoten proces v nasprotni smeri. Mislim, da smo te tokove dolžni zaustaviti s čimbolj koncizno formulacijo, da se bo jasno videlo, kdo je za to, da se zaustavijo, in kdo ne.

Oprosti, Tone, če sem se nekoliko razburil ...

– Nič zato, Janez, kaj bi! Zato pa smo tu, da si odkrito povemo, kaj mislimo. K stvarim je treba pristopiti s polno mero odgovornosti. Jaz sem za to, da smo čimbolj koncizni.

– Ali je sploh možno ustaviti te tokove s takšno formulacijo?

– Jaz pa bi ta problem takole formuliral: – Ali pa smo v sedanjem trenutku toliko sposobni, da lahko ljudem ponudimo kakšno drugo, ki bi bolj ustrezala?

– Ne, nismo!

– Tudi jaz mislim, da nismo. Zato sem za to, da se te škarje čimprej zapre.

– Kakšne škarje?

– Med uvozom in izvozom vendar. Kaj spisi? O čem pa ves čas govorimo!

VINKO BLATNIK

PRESEDNIK CK ZKS SLOVENIJE FRANCE POPIT JE GOVORIL NA PROSLAVI OB DNEVU RUDARJEV V VELENJU

DOSLEDEN BOJ ZA ZAČRTANO POLITIKO

Te dni je slavila delovna skupnost Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje, z njo pa vsa Saleška dolina, pomemben jubilej, 100-letnico Rudnika lignita Velenje. Zvrstilo se je več kulturnih in športnih prireditev ter drugih manifestacij. Jubilejne nagrade so podelili 220 članom delovne skupnosti Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje, ki so v tej OZD že 20 let, in priznanja 118 velenjskim rudarjem, ki 10 let sodelujejo v jamski reševalni četi.

Na osrednji proslavi ob dnevu rudarjev – 3. juliju – in dnevu borcev je bil slavnostni govornik predsednik CK ZK Slovenije France Popit, ki so ga dan prej na slavnostni seji DS Rudarsko-elektroenergetskega kombinata Velenje sprejeli v častno članstvo delovne skupnosti.

Po besedah Franceta Popita so bili rudarji pomembna sila pri izrazito političnih akcijah, ko so pod vodstvom komunistične partije vse močnejše dokazovali, da je delavski razred tista sila, ki edina lahko reši nakopičene socialne, nacionalne in druge politične probleme v interesu vsega ljudstva. Nepogrešljiv je tudi prispevek rudarjev za našo osvoboditev, neprecenljiv je delež v tistih prvih letih, ko je bilo treba obnoviti porušeno deželo.

VELIKE PRIDOBITVE NISO BILE PODARJENE

Predsednik CK ZK Slovenije Franc Popit je poudaril, da velike pridobitve revolucije, na katere kaže že primerjava med današnjim in nekdanjim Velenjem, niso bile delavskemu razredu podarjene, marveč so plod njegovega boja in njegovega dela. „V tem boju se je utrjevala in dobivala vse širše oblike zavest skupnosti, ki izhaja že iz same narave kolektivnega indu-

strijskega in rudarskega dela. V ekonomskem in političnem boju delavcev posameznih območij se je zavest skupnosti poglobljala v razredno zavest delavskega razreda v vsej tisti razsežnosti, ki vsebuje marksistično idejno enotnost, zavestno disciplino, samozavest, doslednost in borbenost. To pa so človeške vrednote, ki so nepogrešljive za razvoj in vsestransko uveljavljanje družbenega samoupravljanja.“

VLOGA LIGNITA SE POVEČUJE

„Podatki o razvoju samoupravnih odnosov v vašem rudniku govori, da je delo v samoupravnih organih rudnika pomenilo za vse člane kolektiva bogato šolo samoupravljanja,“ je dejal tovariš Popit. V četrstoletja se je zvrstilo v različnih organih in oblikah upravljanja ter odločanja več kot 6000 delavcev. To pomeni, da je vsak zaposleni celo več kot dvakrat delal v katerem od samoupravnih organov. Danes je skoraj vsak tretji delavec v vaših temeljnih organizacijah združenega dela vključen v katero od neposrednih oblik odločanja.“

Velenjski rudarji so dosegli pri svojem delu velike uspehe, čakajo pa jih tudi še velike naloge. Svetovna energetska kriza je pokazala, da je naslonitev na lastne energetske vire edini izhod za razvoj našega gospodarstva. Uresničitev razvojnih nalog šaleškega energetskega bazena bo terjala izredno prizadevnost vseh zaposlenih v REK Velenje. „Večja veljava delavcev pri odločanju o vprašanih razširjenih reprodukcijah bi nedvomno samo pospešila tehnološko pripravljenost rudnika za večjo proizvodnjo in zagotovila pravočasno izgradnjo rudnika in elektrarne ter ekonomične cene energije kot izhodišče za dolgoročno stabilizacijska prizadevanja združenega dela naše republike. S tem bi oskrbeli

ekonomičen domač vir energije, kar bi ugodno vplivalo na oblikovanje cen industrijskih izdelkov in storitev, je med drugim poudaril France Popit.

USPEHI OMOGOČAJO, DA PREMAGAMO TEŽAVE

Predsednik CK ZK Slovenije France Popit je spregovoril tudi o aktualnih nalogah zveze komunistov pri uveljavljanju nove ustave ter pri odpravljanju negativnih težav v gospodarskih gibanjih. Dejal je, da moramo zamenjati tako imenovano podjetniško organizacijo, se pravi kapital, organiziran in institucionaliziran kot podjetje, pri čemer so sredstva, upravna in izvršna oblast vezani na podjetje, ki ga predstavlja direktor in s katerim so delavci v delovnem razmerju – v relativno samostojno in samoupravno organizacijo združenega dela, ki daje delavcem možnosti za neposredno odločanje o vseh vprašanih, pomembnih za njihovo delo in življenje. Obrzdanje inflacije in zaviranje naraščanja cen in življenjskih stroškov pa sta temeljni nalogi ekonomske in socialne politike.

Po besedah predsednika CK ZK Slovenije Franca Popita, na zborovanju v Velenju, pa nam dajejo uspehi, ki smo jih dosegli v našem dosedanem materialnem in družbenem razvoju realne možnosti, da z brezkompromisnim in odločnim izpolnjevanjem dogovorjene politike prebrodimo sedanje težave, izpolnimo temeljne naloge letošnje ekonomske in socialne politike ter zagotovimo možnosti za nove dosežke pri razvijanju proizvodnih sil in socialističnih samoupravnih odnosov.

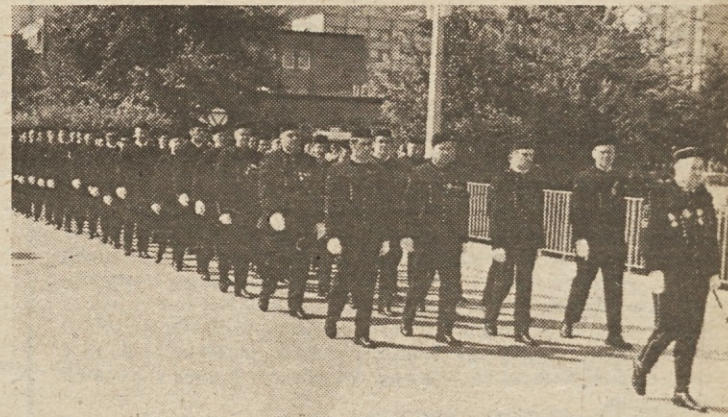
(ML)

Na osrednji proslavi ob 100-letnici velenjskega premogovnika je govoril predsednik CK ZKS France Popit.

Šestdeset učencev je v jubilejnem letu po stari knapovski navadi skočilo čez kožo; in postali so rudarji.

V svečanih rudarskih oblačilih ter ob zvokih rudarske godbe in mladinske godbe rudarskega šolskega centra so rudarji korakali po mestnih ulicah do kotalkališča, kjer je bila osrednja proslava.

Prijetno vzdušje na rudarskem pikniku je bilo tudi priložnost za razgovore med rudarji Velenja, povabljenimi gosti iz drugih rudnikov, elektrogospodarstva in družbenopolitičnih delavcev. Med gosti so bili med drugimi tudi predsednik CK ZKS France Popit, Franc Leskošek-Luka in sekretar zvezne konference SZDLJ Marjan Rožič.